

“Çalışan Ellere Sağlık”

Yerlerinden Edilmiş Suriyeli
Tarım İşçilerinin
COVID-19 Pandemisi
Sırasındaki Hikayeleri

İllustratör
Sophia Neilson

Hazırlayanlar: Mackenzie Klema
and Ann-Christin Zuntz

Shaher Abdullateef, Salim Faisal Alnabolsi ve Esraa Almashhour
tarafından yapılan görüşmelere dayanmaktadır.

İllustratör

Sophia Neilson. Sophia Neilson'ın çalışmaları hakkında daha fazla bilgi için @soofillustrates.

Basım, Altan Ozyurt Matbaacılık, Ankara
500 adet, Mayıs 2021

Karantinada Zorunlu Göçmen Emeği Projesi hakkında daha fazla bilgi için aşağıdaki siteyi ziyaret ediniz.

<https://www.onehealthfieldnetwork.org/refugee-labour-under-lockdown>

Ortaklar

Syrian
Academic Register

cara
a lifeline to academics at risk

Çankaya Mah. Üsküp Cad. 16/14
Çankaya - Ankara, Turkey
+90 (553) 211 38 97

Fon Sağlayıcı

**MODERN SLAVERY
& HUMAN RIGHTS**
Led by the Bingham Centre

POLICY &
EVIDENCE
CENTRE

Arts and
Humanities
Research Council

Bu araştırma, Arts and Humanities Research Council (AHRC) ve Modern Slavery and Human Rights Policy and Evidence Centre (Modern Slavery PEC) tarafından finanse edilmiştir.

Arts and Humanities Research Council (AHRC), tarih, arkeoloji, dijital içerik, felsefe, diller, tasarım, kültürel miras, alan çalışmaları, yaratıcı sanatlar ve performans sanatları ve daha pek çoğu gibi çeşitli konularda dünya çapında bağımsız araştırmacıları finanse etmektedir. AHRC, ortakları ile birlikte araştırmaları ve lisans üstü eğitimi finanse etmek için bu mali yıl içinde yaklaşık 98 milyon sterlin harcayacaktır. Kamu fonları tahsisi ile desteklenen araştırmaların niteliği ve kapsamı, sadece sosyal ve kültürel faydalar sağlamak ve İngiltere'nin ekonomik başarısına değil, dünya genelindeki toplumların kültürüne ve refahına da katkı sağlamaktadır. AHRC'nin ahrc.ukri.org adresindeki web sitesini ziyaret edebilir, Twitter'da @ahrpress ve Instagram'da @ahrpress hesaplarını takip edebilir ve Facebook'ta Arts and Humanities Research Council olarak bulabilirsiniz.

The Modern Slavery and Human Rights Policy and Evidence Centre (Modern Slavery PEC), modern köleliğin daha iyi anlaşılmasının sağlanması ve modern köleliği önlemek için tasarlanmış yasa ve politikaların etkililiğinin dönüştürülmesi amacıyla kamu fonlarının tahsisi ile oluşturulmuştur. Merkez, yürütülen yüksek nitelikli araştırmalar ile, söz konusu küresel zorluğun çözümü konusunda iş birliği yapmaları için akademisyenleri, politika yapıcılarını, işletmeleri, sivil toplumu, modern kölelikten kurtulanları ve kamuyu İngiltere'de daha önce görülmemiş bir düzeyde bir araya getirmektedir. Merkez, öncülüğünü Bingham Centre for the Rule of Law üstlendiği altı akademik kuruluştan oluşan bir konsorsiyumdur ve UK Research and Innovation (UKRI) kurumu adına Art and Humanities Research Council tarafından finanse edilmektedir. Modern Slavery PEC hakkında daha ayrıntılı bilgilere www.modernslaverypec.org adresinde erişebilirsiniz.

Teşekkür

Karantinada Zorunlu Göçmen Emeği Projesi için uzaktan görüşmelere katılmayı kabul eden 80 Suriyeli tarım işçisinin ve 40 Suriyeli, Ürdünlü, Türkiyeli ve Lübnanlı tarım aracısı ve işverenin iş birliği olmasaydı, bu çizgi romanın hazırlanması mümkün olmazdı. Yazarlar olarak, bu proje için finansman sağlayan ve böylece İskoçya, Türkiye, Ürdün ve Almanya'da bulunan akademisyenleri ve saha uzmanlarını bir araya getiren Arts and Humanities Research Council ile Modern Slavery & Human Rights Policy & Evidence Centre teşekkür ederiz. Ayrıca yerlerinden edilmiş Suriyeli akademisyenlerin bu araştırmaya katılmasını desteğiyle mümkün kılan, Council for At-Risk Academics (Cara) Orta Doğu Danışmanı ve Suriye Programı Bölge Koordinatörü Kate Robertson'a da çok teşekkür ederiz.

Sorumluluk Reddi

Bu romanda ifade edilen görüşler yazarlara aittir ve Arts and Humanities Research Council ile Modern Slavery PEC görüşlerini yansıtmamaktadır.

KARANTİNADA ZORUNLU GÖÇMEN EMEĞİ PROJESİ

COVID-19 pandemisi milyonlarca kişinin yaşamında tarifsiz bir yıkıma neden oldu. Ancak COVID-19'un etkisi herkes için eşit değil. Beyaz olmayanlar, engelliler, yerli halklar, yaşlı, kadın ve çocuklar, mülteciler ve göçmenler dahil olmak üzere ötekileştirilmiş toplulukların hastalığa yakalanma riski daha yüksek ve bu topluluklar COVID-19'un sosyo-ekonomik etkilerine karşı daha savunmasız.

Ülke içinde ve dışında yerlerinden edilmiş Suriyeliler, özellikle pandemi sırasında savunmasız halde kabul ediliyor. On yıllık çatışma ortamı 6,7 milyon Suriyeliyi ülkeleri içinde zorla yerinden etti; çoğu Türkiye, Lübnan, Ürdün ve Irak gibi ekonomik zorluklara ve kırılğan sağlık sistemlerine sahip komşu ülkelere sığınan 6,6 milyon Suriyeli mülteci ise dünya geneline dağıldı. Suriyelilere "mülteci" olarak yasal koruma sunmayan ev sahibi Orta Doğu ülkelerinde, Suriyelilerin kayıtlı istihdama ve kamu hizmetlerine erişememeleri, onları kayıt dışı çalışmaya itiyor. Tarım sektöründeki gündelik işler, kalabalık yaşam koşulları, çocuk işçiliği ve mevsimlik göç döngüleri içinde aşırı hareketlilik ile sonuçlanıyor. Zorunlu göç çalışmaları yürüten bilim insanları, sorunun zayıf ekonomi ve çelişkili sığınma politikalarına sahip ülkelerdeki iş gücü piyasasına yetersiz entegrasyona bağlıyorlar, ancak öte yandan Orta Doğu tarımsal üretim zincirlerini gittikçe artan bir şekilde ucuz ve sömürülebilir göçmen iş gücüne bağımlı hale getiren ekonomik küreselleşme süreçlerini göz ardı ediyorlar. Sorun, mültecilerin ekonomik olarak dışlanmalarından ziyade, mevsimlik ve gezici işçilere ihtiyaç duyan iş gücü piyasalarına dahil edilmelerinin tartışmalı koşullarından kaynaklanıyor.

COVID-19 karantinaları dünya genelinde geleneksel çalışma biçimlerini alt üst ederken, milyonları işsiz bırakırken, "Karantinada Zorunlu Göçmen Emeği Projesi" COVID-19 ile ilgili hareketlilik kısıtlamaları ile tarımsal tedarik zincirinde ve işçilerin tarlalara ve seralara erişimindeki aksamaların, Orta Doğu'da tarım sektöründe çalışan yerlerinden edilmiş Suriyelilerin çalışma koşullarını, geçimlerini, tarım araçları ve işverenler ile ilişkilerini nasıl etkilediğini incelemektedir.

Bu araştırma, Edinburgh Üniversitesi'nin One Health FIELD Network araştırmacıları, Council for At-Risk Academics ile bağlantılı Suriyeli ve Ürdünlü akademisyenleri ve kâr amacı gütmeyen Kalkınma Atölyesi Kooperatifi'nden Türk araştırmacıları bir araya getirmektedir.

EKİP ÜYELERİ

Dr. Ann-Christin Zuntz, Edinburgh Üniversitesi (Baş Araştırmacı)

Profesör Lisa Boden, Edinburgh Üniversitesi (Eş Araştırmacı)

Mackenzie Klema, Edinburgh Üniversitesi

Dr. Shaher Abdullateef, Cara Suriye Programı, Academic Centre for Development and Peace Studies

Dr. Esraa Almashhour, Academic Centre for Development and Peace Studies

Dr. Salim Faisal Alnabolsi, Academic Centre for Development and Peace Studies

Sophia Neilson, Edinburgh Üniversitesi

Sinem Sefa Akay, Kalkınma Atölyesi Kooperatifi

Bürge Akbulut, Kalkınma Atölyesi Kooperatifi

Selin Ayaeş, Kalkınma Atölyesi Kooperatifi

Ertan Karabıyık, Kalkınma Atölyesi Kooperatifi

PANDEMI SIRASINDA UZAKTAN ARASTIRMA

Bu grafik roman, Kasım 2020 ile Şubat 2021 arasında Türkiye, Ürdün, Lübnan ve kuzey Suriye'deki 80 Suriyeli tarım işçisi, 20 tarım işvereni ve 20 tarım aracısı ile gerçekleştirdiğimiz uzaktan, yarı-yapılandırılmış görüşmelere dayanmaktadır.

Görüşmelere ek olarak, Suriyeli katılımcılarımızdan "iş günlükleri", yani WhatsApp üzerinden paylaşılan resimler ve videolar yoluyla günlük yaşamlarını bizim için belgelemelerini istedik.

"Karantinada Zorunlu Göçmen Emeği Projesi" Edinburgh Üniversitesi Kalkınma Antropolojisi öğretim üyesi Dr. Ann-Christin Zuntz liderliğinde yürütülmüştür.

Türk araştırmacı Sinem Sefa Akay 'Türkiye'deki tarım aracıları ve işverenleri ile yapılan görüşmeleri gerçekleştirmiş ve Kalkınma Atölyesi Kooperatifi'nin katkılarını koordine etmiştir.

Uzaktan etnografik araştırma yöntemlerimiz ve "Karantinada Zorunlu Göçmen Emeği Projesi"nin sonuçları hakkında daha fazla bilgi için:

<https://www.onehealthfieldnetwork.org/refugee-labour-under-lockdown>

Bu çalışmada yer alan katılımcılara, her ikisi de Suriyeli tarım bilimciler olan Dr. Shaher Abdullateef ve Dr. Esraa Almashhour ile Ürdünlü bir ekonomist olan Dr. Salim Alnabolsi'nin mesleki ağıları vasıtasıyla ulaşılmıştır.

Görüşmeler Suriyeli ve Ürdünlü meslektaşlarımız tarafından Arapça olarak gerçekleştirilmiş, veriler ise ekibin tamamı tarafından müştereken analiz edilmiştir.

Bu grafik roman, sosyal antropoloji alanında çalışan İskoç sanatçı Sophia Neilson tarafından çizilmiş ve tasarlanmıştır.

Metin, uluslararası kalkınma araştırmacısı ve saha uzmanı olan Mackenzie Klema tarafından hazırlanmıştır.

SURİYE

Suriye 2011 yılından bu yana iç savaş yaşamaktadır. Başkan Beşar el-Esad rejimini istifaya çağıran barışçıl ve demokrasi yanlısı gösteriler, yarım milyondan fazla insanın ölmesine veya ortadan kaybolmasına yol açan on yıllık zalim bir çatışmaya dönüşmüştür.

Savaş, 6,2 milyondan fazla Suriyeliyi ülkesi içinde yerinden etmiş ve bu nüfusun büyük kısmı hükümetin kontrolü dışında kalan yegane iller olan kuzeydoğu ve kuzeybatı Suriye'ye kaçmıştır.

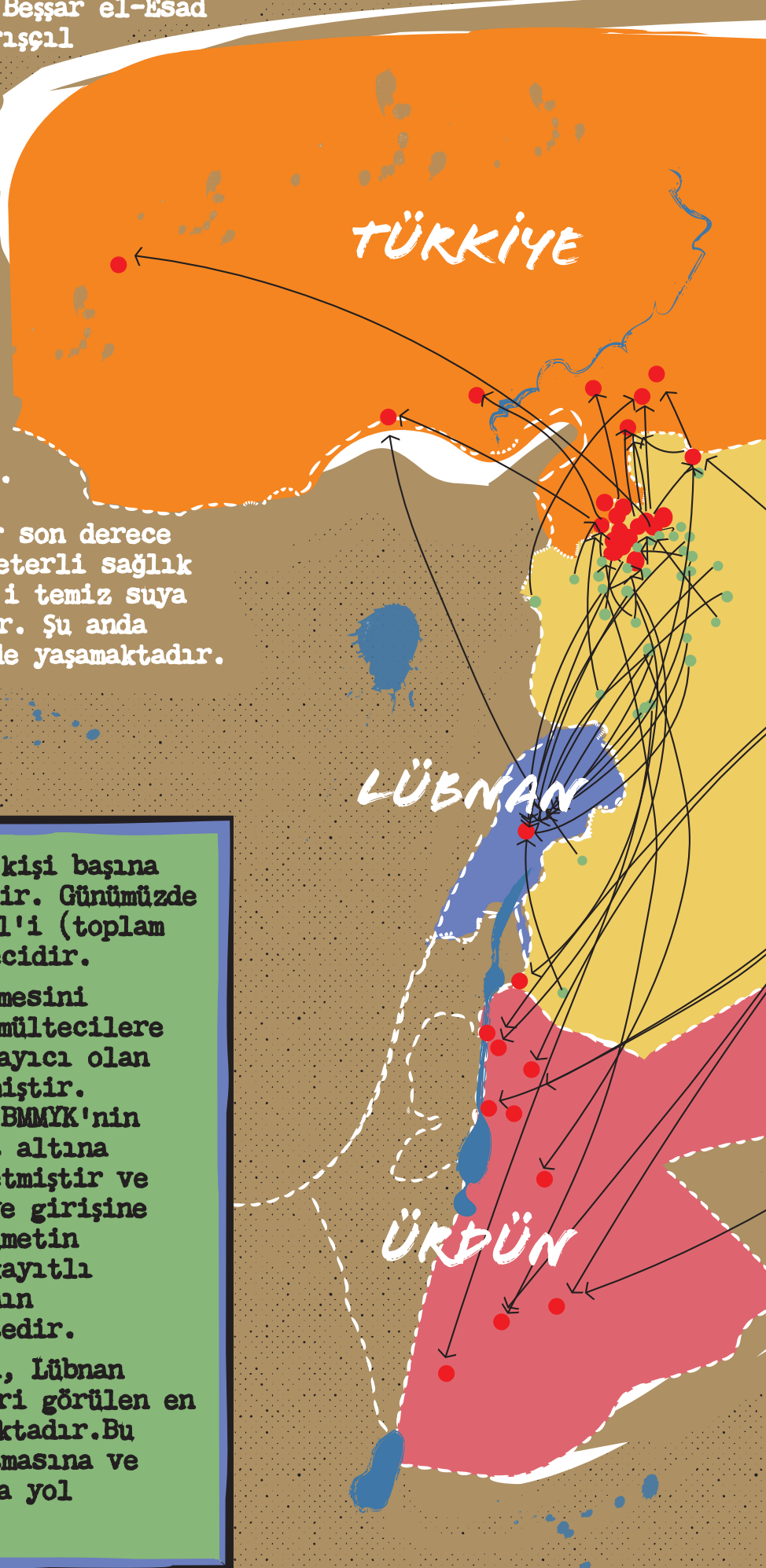
Suriye'deki insani ihtiyaçlar son derece yüksektir. İnsanların %95'i yeterli sağlık hizmeti alamamaktadır ve %70'i temiz suya düzenli erişime sahip değildir. Şu anda nüfusun %80'i yoksulluk içinde yaşamaktadır.

LÜBNAN

Lübnan dünyanın en yüksek kişi başına mülteci yoğunluğuna sahiptir. Günümüzde Lübnan'daki her 5 kişiden 1'i (toplam 1,5 milyon) Suriyeli mültecidir.

Lübnan 1951 Cenevre Sözleşmesini imzalamamıştır ve hükümet mültecilere karşı gittikçe daha kısıtlayıcı olan bir politik tutum benimsemiştir. Hükümet, 2015'ten bu yana BMMYK'nın Suriyeli mültecileri kayıt altına almasını durdurmasını emretmiştir ve sığınmacıların artık ülkeye girişine izin verilmemektedir. Hükümetin "kampsızlık" politikası, kayıtlı Suriyeli mülteci kamplarının kurulmasını da engellemektedir.

2019 sonbaharından bu yana, Lübnan 1975-1990 iç savaşından beri görülen en kötü ekonomik krizi yaşamaktadır. Bu kriz enflasyonun hızla artmasına ve geniş kapsamlı protestolara yol açmıştır.

Haritadaki oklar, bu araştırmada görüşülen Suriyelilerin yer değiştirme yolculuklarını temsil etmektedir. Yeşil noktalar Suriye'deki doğum yerleri ve kırmızı noktalar kuzey Suriye ve komşu ev sahibi ülkelerdeki mevcut konumlarıdır.

TÜRKİYE

Türkiye, 3,6 milyon kişilik Suriyeli zorunlu göçmen nüfusu ile, dünyadaki en büyük mutlak mülteci nüfusuna sahip ülkedir.

Türkiye 1951 Cenevre Sözleşmesine taraftır ancak 1967 tarihli Protokolüne taraf değildir ve Suriye vatandaşlarını mülteci olarak tanımamaktadır.

Bunun yerine, Suriyeliler "geçici koruma" altındadır.

Türkiye'deki Suriyelilerin %95'i kampların (resmi adıyla Geçici Barınma Merkezleri) dışında yaşamaktadır.

Çok sayıda Suriyeli tarım sektöründe, özellikle Suriye'ye komşu güneydoğu illerinde iş bulmuştur.

ÜRDÜN

Ürdün'de %20'inden azı resmi mülteci kamplarında yaşayan 660.000 Suriyeli mülteci bulunmaktadır..

Ürdün 1951 Cenevre sözleşmesine taraf değildir, ancak BMMYK'nin mültecileri kayıt altına almasına ve mülteci kamplarında hizmet sunmasına izin verilmektedir.

Ürdün 2015 yılından bu yana Suriye ile sınırlarını kapatmıştır ve Suriyelilerin ülkeye sığınmasını yasaklamıştır.

Suriyeli mülteciler, kayıtlı olmadıkları veya bir çalışma izni olmadan çalıştıkları için sınır dışı edilebilir.

Dipnotlar:

**UNHCR: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK), mültecileri korumak ve yardım sağlamak ile görevli BM kurumudur. Daha fazla bilgi için www.unhcr.org

**1951 Mülteci Sözleşmesi (diğer adıyla Cenevre Sözleşmesi) ve 1967 tarihli Protokolü, dünya genelinde mültecilerin korunmasını düzenleyen temel çok taraflı sözleşmelerdir. Sözleşme, kimlerin mülteci olduğunu tanımlamakta, mültecilerin haklarını belirlemekte ve Sözleşmeye taraf devletlerin sığınma hakkı sağlama yükümlülüklerini açıklamaktadır.

DOING ETHICAL RESEARCH DURING THE PANDEMIC

Doing research with vulnerable Syrian populations, in the midst of an ongoing pandemic, brings with it particular ethical challenges. The Syrian participants in this study are doubly vulnerable: as displaced people in countries with ambivalent refugee-reception policies, and as disposable workers in the informal economy. At the same time, the involvement of Syrian academics who have been displaced themselves has encouraged us to reflect more on the emotional toll that this type of research can take not only on participants, but also on researchers.

In this project, we approach ethics in ways that go beyond a one-time, bureaucratic tick-box exercise. We understand ethics as an iterative and collaborative process, and as an ongoing conversation within our team, in which the different positionalities of all team members, and their different ways of relating to the data, are fully acknowledged.

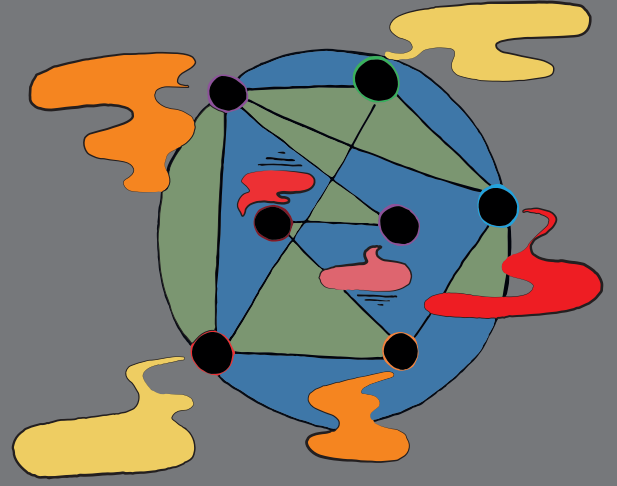
MORE THAN DISTANT OBSERVERS

All of our interactions with team members and participants happened virtually, usually over Zoom or WhatsApp. Still, even from behind our screens, remote research that seeks to document displacement and labour exploitation is a highly emotional experience. Our research process was complicated by travel restrictions, family members falling ill, and the additional professional and caring duties that the pandemic has created for so many. We have attempted to practice an ethics of care in our relationships with one another, and with our Syrian participants. This included regular debriefs with all Syrian and Jordanian interviewers, who were at the forefront of data collection for this project.

YATAY ORTAKLIKLAR VE SURİYELİLERİN UZMANLIĞINA DEĞER VERMEK

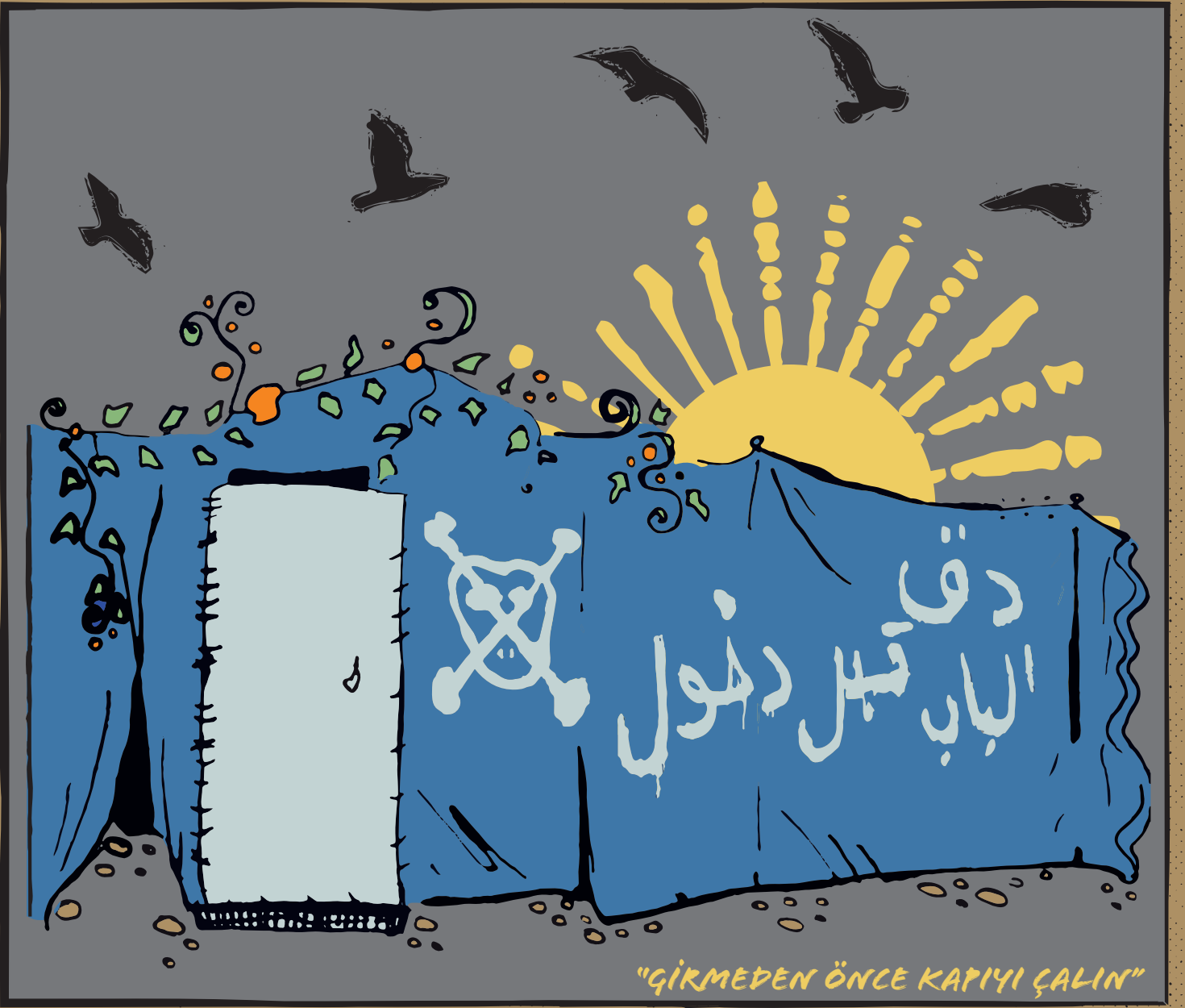
Bu projede, etkilenen toplumlara ve çalışma konusu ülkelere mensup akademisyenleri "araştırma görevlisi" olarak kullanarak emeklerinden faydalanan ama katkılarını önemsiz gösteren sömürücü araştırma biçimlerinden kaçınıyoruz. 'Tüm ekip üyeleri araştırma sürecinin tüm aşamalarına katılmıştır ve tüm yayınlarda eş yazar olarak adları geçmektedir. Suriyeli akademisyenlerin uzmanlığının, yerlerinden edilen Suriyelilere kültürel olarak duyarlı ve sürdürülebilir insani müdahaleler tasarlanmasında göz ardı edilen bir kaynak olduğuna derinden inanıyoruz. Suriyeli tarım bilimcileri bu çalışmaya dahil ederek, bulgularımızın pandemi sırasında Suriyeli tarım işçilerinin çalışma koşullarının iyileştirilmesi ve uzun vadede Suriye tarımının tekrar inşası ile ilgili olmasını sağlamaya yardımcı oluyoruz.

ONAYI TEKKAR DÜŞÜNMEK

Sosyal bilimler rehberleri, araştırmacıları katılımcılarından yazılı olarak bilgilendirilmiş onay almaya teşvik eder. Ancak uzaktan araştırmanın koşulları ve çoğu Suriyeli katılımcının kısıtlı okur yazarlığı, bu kişilerden yazılı onay formlarını imzalamalarını istemeyi imkansız kılmaktadır. 'Tüm katılımcıların görüşmeleri ve veri toplamayı özgür iradeleriyle kabul etmelerini ve verilerinin nasıl kullanılacağını tam olarak bilmelerini sağlamak için, aşamalı bir onay protokolü tasarladık: görüşmeden birkaç gün önce, tüm katılımcılara Arapça katılımcı bilgi notu ve onay formu WhatsApp üzerinden gönderildi. Ayrıca projedeki rollerini anlaşılabilecek biçimde açıklayan Arapça bir sesli mesaj gönderdik. Her bir görüşmenin başında, görüşmeyi yapan kişi onay sürecini tekrar açıkladı. Bu sayede onay alma süreci, katılımcılarla tek yönlü bir etkileşimden ziyade bir sohbet halini aldı.

VERİ KORUMA

Bu çizim, Eylül 2020'de çekilen ve ortağımız Kalkınma Atölyesi tarafından bizimle paylaşılan bir fotoğrafa dayanıyor. Çadırın üzerindeki yazı: "Girmeden önce kapıyı çalın." anlamına geliyor.

Bu fotoğraf, projede karşılaştığımız etik zorluklardan birini özetliyor: Suriyeli mültecilerin özel hayatına ve mahremiyet sınırlarına saygı duyma ve bunları koruma gerekliliği.

Mültecilerin kayıt dışı ekonomide çalışmalarına dair etnografik verilerin yayınlanması, mültecilerin ev sahibi ülkelerin yetkili makamlarınca soruşturulması riski doğurabilir ve tarım aracılığı ve işverenlerini misilleme yapmaya yönlendirebilir. Önceki araştırmamızdan, Suriyeli kadınların fotoğraflarını ve videolarını araştırmacılar, özellikle erkekler ile paylaşma konusunda kendilerini çoğu kez rahat hissetmediklerini de biliyoruz. Etnografik verileri kamu ile paylaşılacak yerine, bu grafik romanın temelini oluşturmak için kullandık. Katılımcıların kimliğini korumak için, isimler değiştirilmiş ve bazı karakterler birleştirilmiştir.

Suriyeli mülteciler
gölge gibidir.

Vatandaş
değil geçici
ikamet
eden kişiler
olarak muamele görürler
ve yaptıkları işler
görünmezdir...

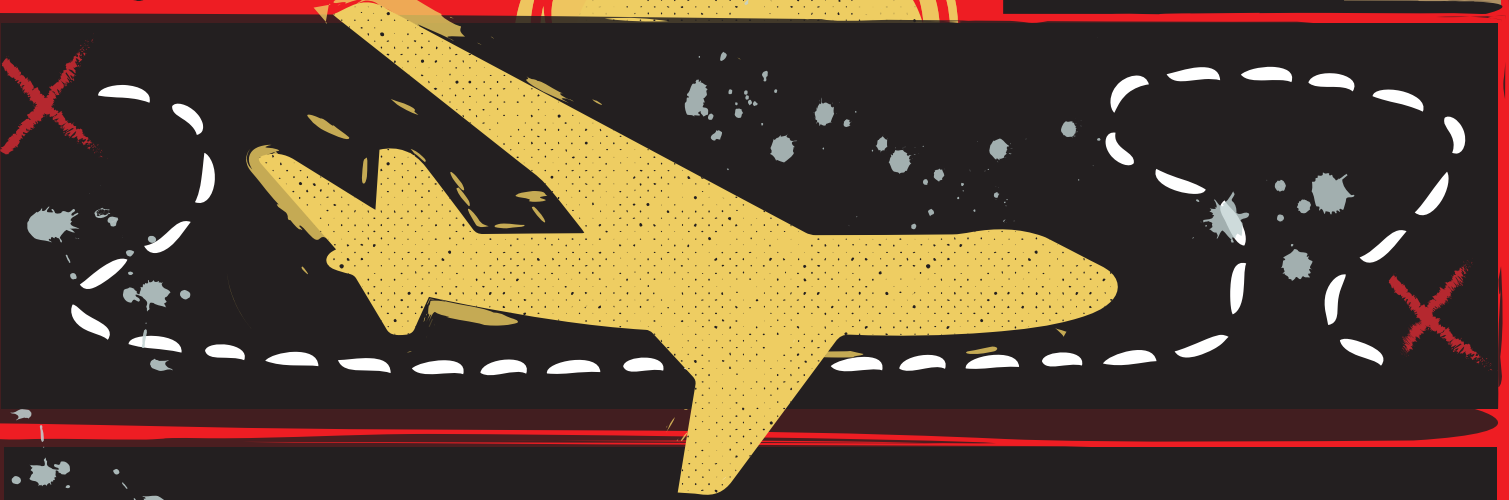
Hikayelerinin
anlatılması
gerekliyor.....

Pandemiden önce,
ekibimiz araştırmamız
için Orta Doğu'ya
seyahat edebiliyordu.
O zaman bunun nasıl
bir ayrıcalık
olduğunu tam olarak
anlamamıştık.

SHAHER

ANN

Aralık 2019'da **Ann** ve **Shaher**, Türkiye'nin güneydoğusundaki Gaziantep ilinin İslahiye ilçesindeki evinde **Nebil**'i ziyaret etti.

Ann ve Shaher, Nebil'in evine yaptıkları ziyareti şefkatle anıyor... Saha çalışmasıyla geçen uzun bir günün ardından, Nebil'in evi huzur doluydu.

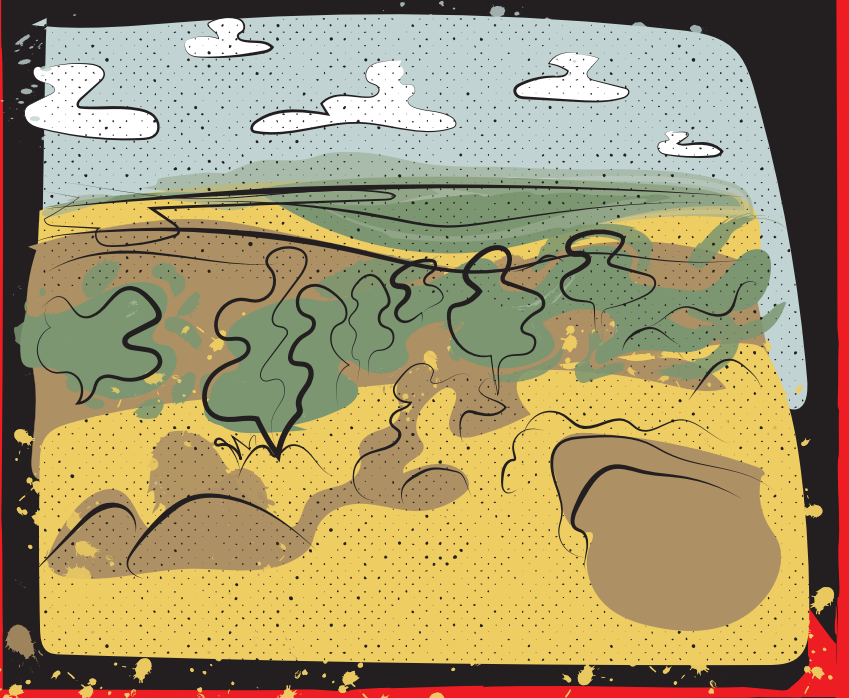

Teknoloji,
ekibimizin
pandemi
sırasında
Suriyeli tarım
işçileriyle
araştırma
yapmaya devam
etmesine olanak
vermiş olsa da,

hiçbir şey
Nabil'in evinde
iştikleri
şekerli çayın
yerini
tutamaz...

NABİL, 38

Hane büyüklüğü: 4
Suriye'deki mesleği: Ziraat mühendisi
Doğum yeri: Zaviye Dağı, Suriye
Mevcut konumu: İslahiye, Gaziantep, Türkiye

Nabil Suriye'deyken kırsal kalkınma projelerinde çalışan bir ziraat mühendisiydi.

'Tarım ekonomisi alanında yüksek lisans yapmıştı ve savaş başlamadan önce doktorasını tamamlamayı planlıyordu.

'Türkiye'de mühendis olarak iş bulamadı. Çalışma izni çok pahalı ve Suriyelilerin nitelikli işler bulmaları kolay değil.

Nabil bunun yerine **arıcılık** yapmaya başladı.

Nabil arıcılığı 2019 yılındaki Uluslararası Göç Örgütü'nün (IOM) bir geçim kaynakları programı eğitiminde öğrendi.

Nabil'e faaliyete geçmek için ihtiyaç duyduğu tüm malzemeleri verdiler.

Kalkınma örgütleri, mültecilerin refah durumunu iyileştirmek ve kısa vadeli insani yardımlara bağımlılıktan kurtulmalarını desteklemek amacıyla, mültecilerin kendi kendilerine yetmelerini geçim kaynakları eğitimi programları yoluyla giderek artan bir şekilde teşvik etmektedir.

Dışarıdan bakıldığında, bu kavram mantıklı görünüyor.

"BİRİNE BALIK TUTMAYI ÖĞRETİRSEN, ÖMÜR BOYU KARNI DOYAR..."

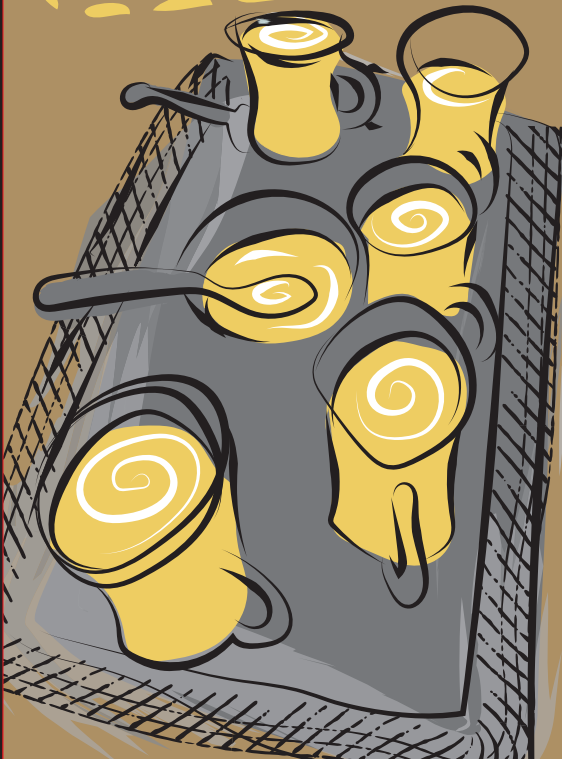
Ancak mültecilerin kendi kendilerine yetmelerine yönelik projelerin çoğu, Suriyeli mültecileri yerel iş gücü pazarlarının kenarında tutan küçültücü yasal, sosyal, ekonomik ve çevresel koşulları nadiren ele aldıklarından uzun vadede başarıya ulaşamıyor.

Ann, Nabil'in kendisine Suriye'yi hatırlattığı için evin basamaklarına koyduğu küçük plastik kovalarda yetiştirdiği fesleğenleri, **ريحان**, hatırlıyor.

"Bu ev rahat, ancak penceresi benim değil, sandalyemi koyup çayımı içebileceğim ön bahçe benim değil."

Ann ve Shaher, Nabil'in evinde oturup arılarından elde ettiği balla tatlandırılmış çayı içtiler; Nabil de onlara yaptığı arıcılığı anlattı.

2019'da 9 arı kovanı vardı ve yerel pazarda ürettiği balın kilosunu 100 TL'ye **(14,25\$)** satıyordu. Ayrıca yerel bir okulda idareci olarak çalışıyordu ancak yine de evinin kirasını ödemekte zorlanıyordu.

Bir yıl sonra, Aralık 2020'de, Nabil kendisini ve Suriyeli iş arkadaşlarını arı kovanlarıyla çalışırken gösteren fotoğraf ve videoları WhatsApp'tan Shaher'e gönderdi.

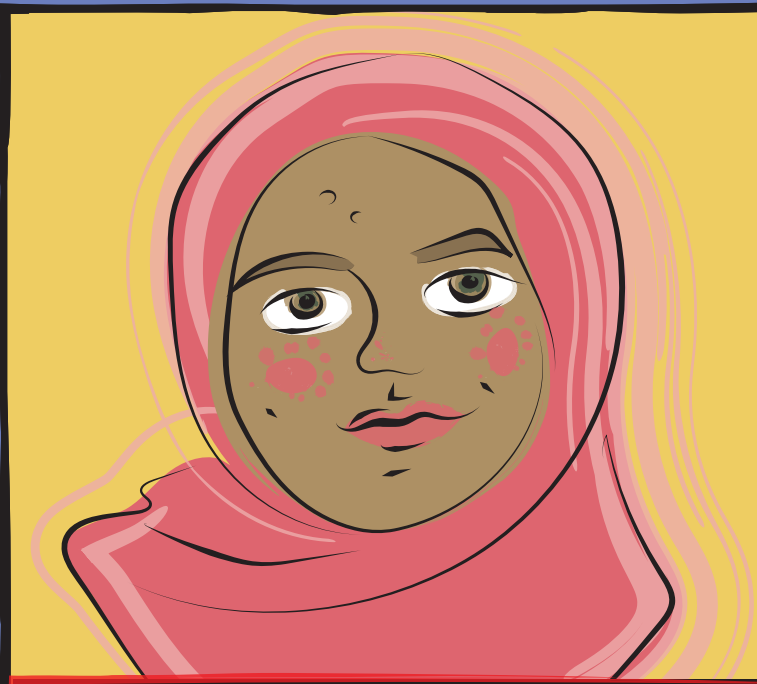
Nabil, arılarıyla ilgilenmek için Mersin ve İslahiye arasında gidip geliyor, ancak pandemi aracılığı zorlaştırdı.

Devam eden seyahat kısıtlamaları pazara erişimi ve dolayısıyla ürettiği balı satmasını zorlaştırıyor, bu nedenle Nabil üretimi azaltmak zorunda kaldı.

Nabil, bir sonraki ziyaretimiz
için de bali olduğunu söylüyor...

LEILA, 16

Hane büyüklüğü: 10
Suriye'deki mesleği: Öğrenci
Doğum yeri: Halep ilinin güneyi, Suriye
Mevcut konumu: Zahle ilçesi, Lübnan

Leila Suriye'de küçük bir kızken, ailesi Halep'in güney kırsalındaki arazilerinde pamuk ve buğday yetiştiriyordu.

Savaş başladıktan kısa bir süre sonra bölge yoğun bombardıman altında kaldı ve babası yaralandı, böylece ailesi Lübnan'a kaçmaya karar verdi.

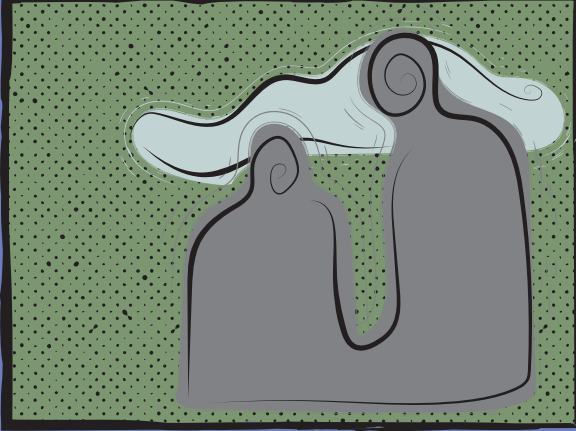

On yıl sonra, Leila artık 16 yaşında ve on kişilik ailesi Lübnan'ın Bekaa Vadisindeki küçük, iki odalı bir dairede yaşıyor.

Leila'nın babası yaraları nedeniyle artık çalışmıyor ve ağabeyi de doğuştan engelli.

Bu yüzden Leila ve annesi Muna'nın tarımda çalışarak aileye bakmaları gerekiyor.

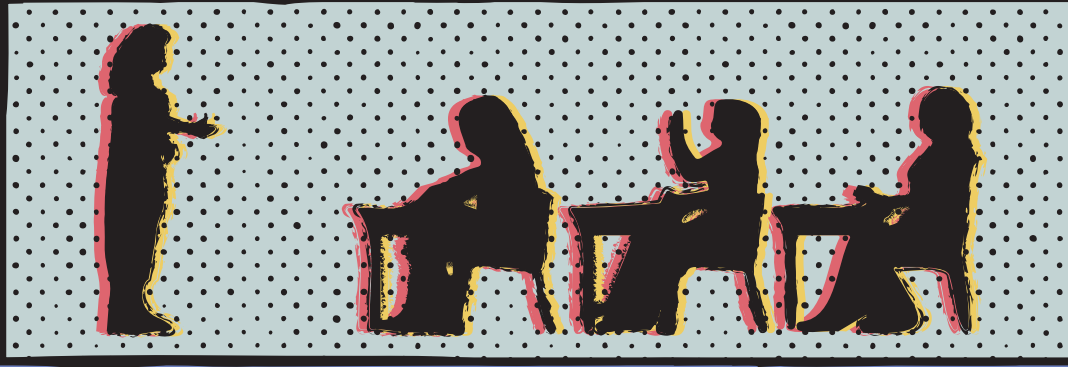
Pandemi başladığında, ulusal karantina uygulaması sırasında **Muna** işini geçici olarak kaybetti.

0 sırada Lübnan'da enflasyon hızla arttı ve gıda ve temel ihtiyaç maddeleri son derece pahalılaştı.

Pandemi başlamadan önce, Leila sadece
sömestre tatillerinde veya hafta
sonlarında çalışıyordu.

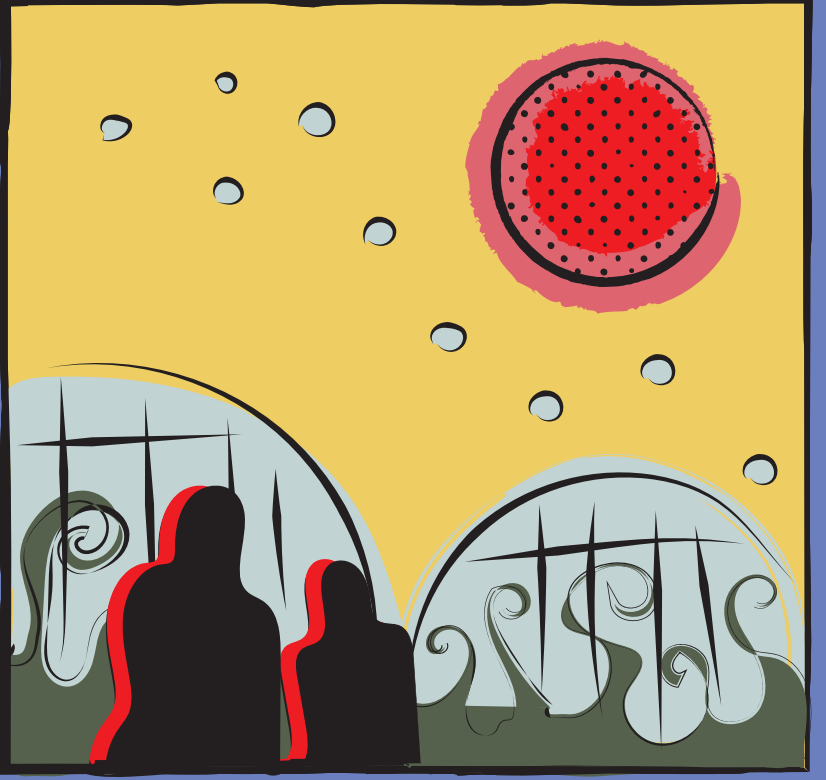
Karantinadan sonra
Leila'nın okulu tekrar
açıldığında, Leila
okula dönemedi.

Ailesinin o kadar borcu
birikmişti ki,
Leila'nın tam zamanlı
çalışması gerekti.

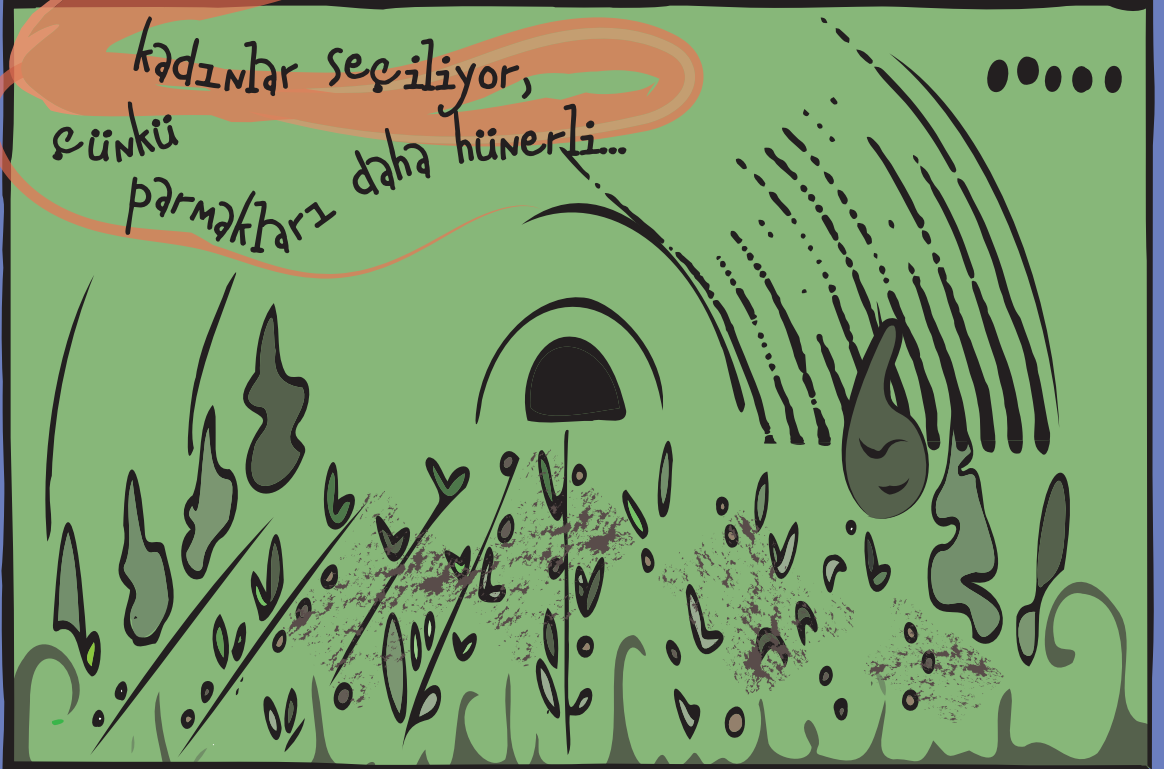
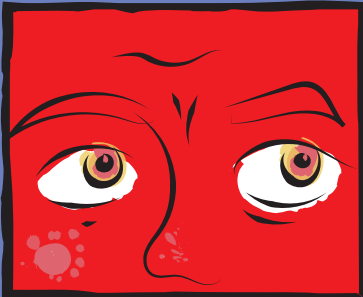
Leila ve Muna Őu anda seralarda
alıŐıyorlar; fasulye topluyor ve
asmaları iple asıyorlar.

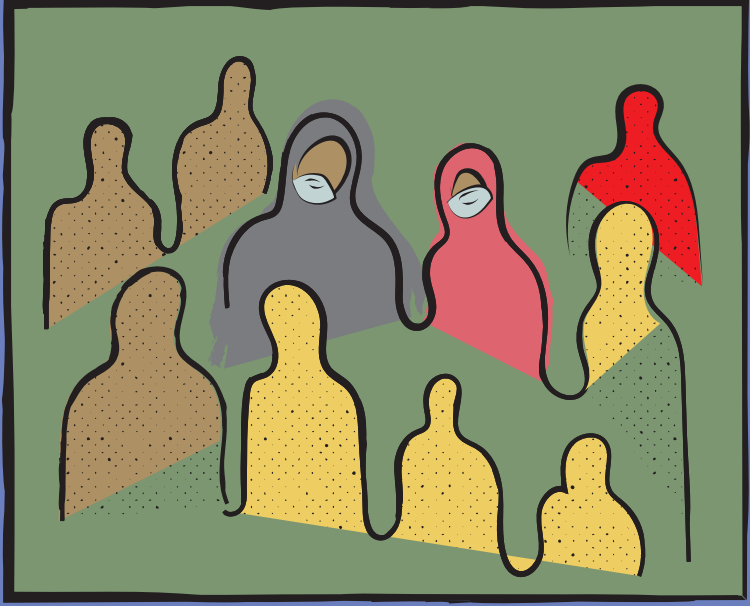
İŞverenleri çalışırken sosyal
mesafeyi korumalarını istiyor,
ama aynı aileden olduklarından
Leila ve Muna beraber
alıŐabiliyorlar.

Leila, Suriyeli
genŐ bir kadın
olarak,
ailesinden
olmayan çok
sayıda erkekle
birlikte
alıŐmaktan
rahatsız
oluyor.

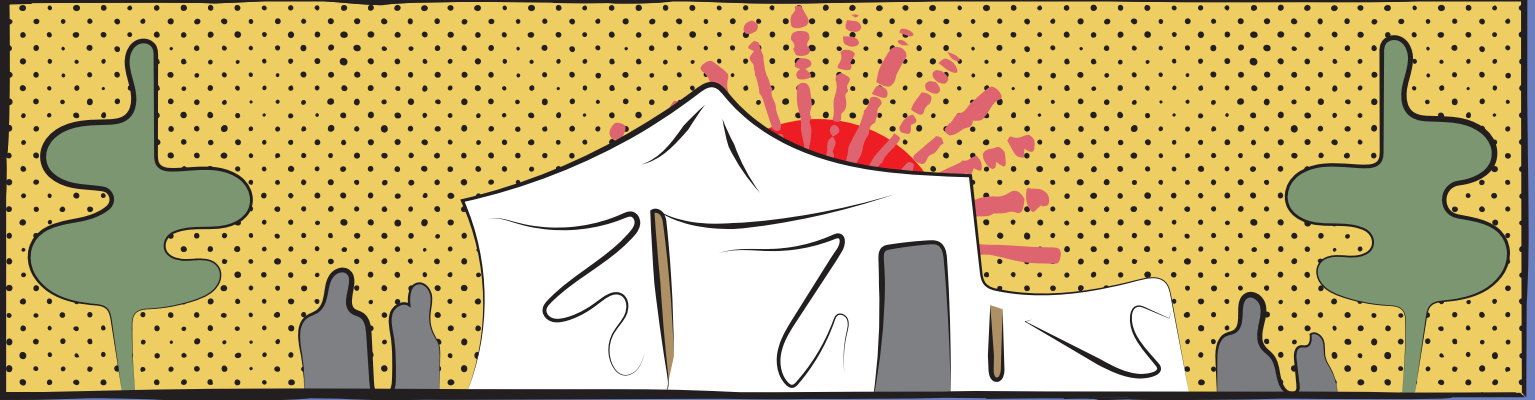
kadınlar seçiliyor,
Çünkü
parmakları daha hünerli...

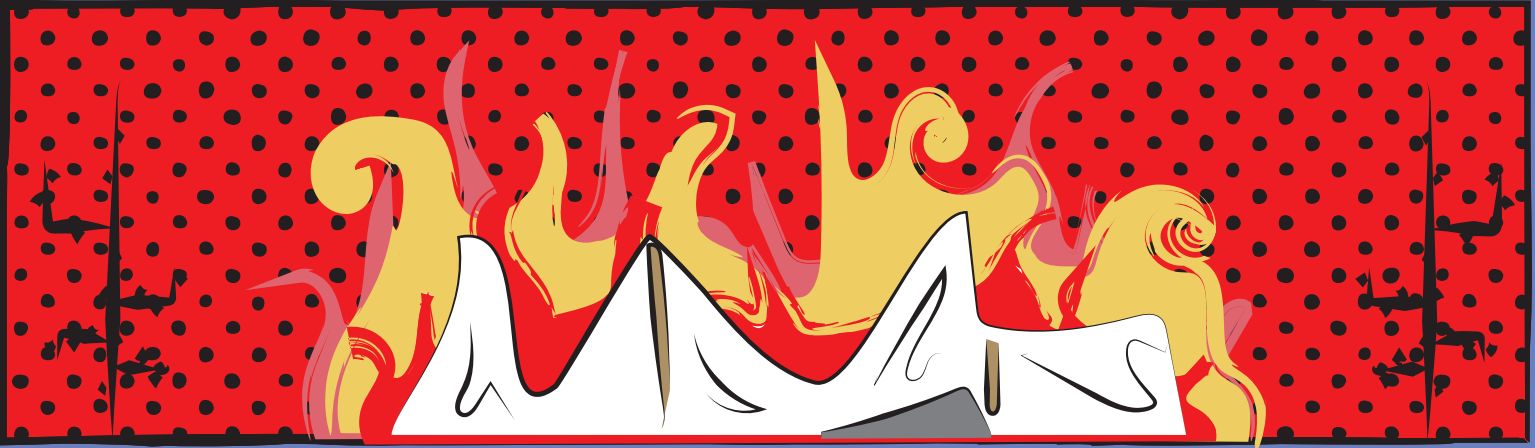
Pandeminin başlamasından bu yana, Leila ve Muna'nın işvereni giderek daha az ödeme yapıyor. Tarımsal girdiler pahalılaştığı ve ürünlerini ihraç etmesi zorlaştığı için, işverenin işleri pandemiden zarar gördü.

Leila ve Muna'nın ailesi düzenli bir gelir olmadığı için sıkıntı çekse de, şikayet etmekten korkuyorlar. Bunu yaşayarak öğrendiler.

Muna'nın önceki işvereni, kötü çalışma koşullarından bahsettiğinde öfkелendi. Muna işvereni polise bildirmekle tehdit edince, işveren Muna'yı taciz etti ve ailenin işverenin arazisi üzerine kurduğu çadırı yaktı.

"Bu koşulları kabul etmemiz gerekiyor... Şikayetimiz sadece Allah'a."

Leila ve Muna uzun bir günün sonunda eve geldiklerinde işleri bitmiyor.

Muna akşam yemeğini hazırlarken,

Leila küçük kardeşlerine bakıyor.

Leila'nın ayrıca kendisinin ve annesinin her gün işte taktıkları bez maskeleri yıkaması gerekiyor.

Pandemi başladığından beri yapılması gereken daha fazla iş var. Aile çadırlarını her gün temizliyor ve çocukları ve çamaşırları daha sık yıkıyor.

“Arap oğlanların soğu, evde
hiç yardım etmeyecekleri şekilde
yetiştirilir.”

Leila'nın iki ergen erkek kardeşi var, ama ev işlerine yardımcı olmuyorlar.

Leila temizlik yaparken, bir gün okuluna dönebileceği umuduyla derslerini hatırlamaya çalışıyor...

ADIL, 35

Hane büyüklüğü: 5

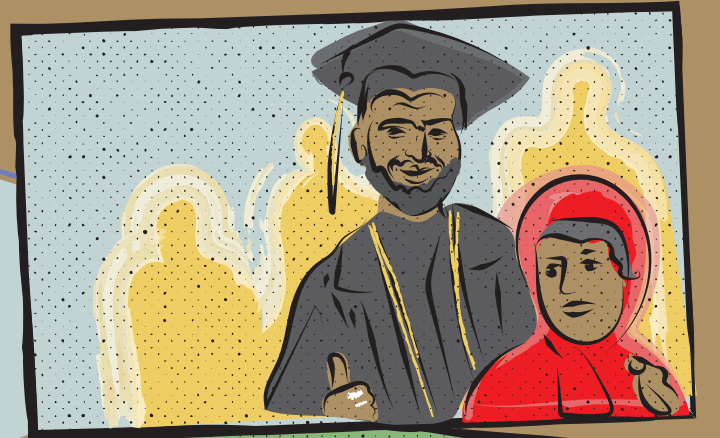
Suriye'deki mesleği: Öğrenci

Doğum yeri: Zammar, Halep ili, Suriye

Mevcut konumu: Kafr Ruhin, Idlib ili, Suriye

Suriye İç Savaşı başladığında **Adil** 25 yaşındaydı ve hukuk alanında üniversite eğitimini yeni bitirmişti.

Avukat olarak çalışıyordu ve bir gün yargıç olma hayali kuruyordu.

Adil ve ailesi,
Halep'in güney
kırsalındaki evleri
bombalandıktan ve
babası öldükten
sonra evlerinden
kaçtılar.

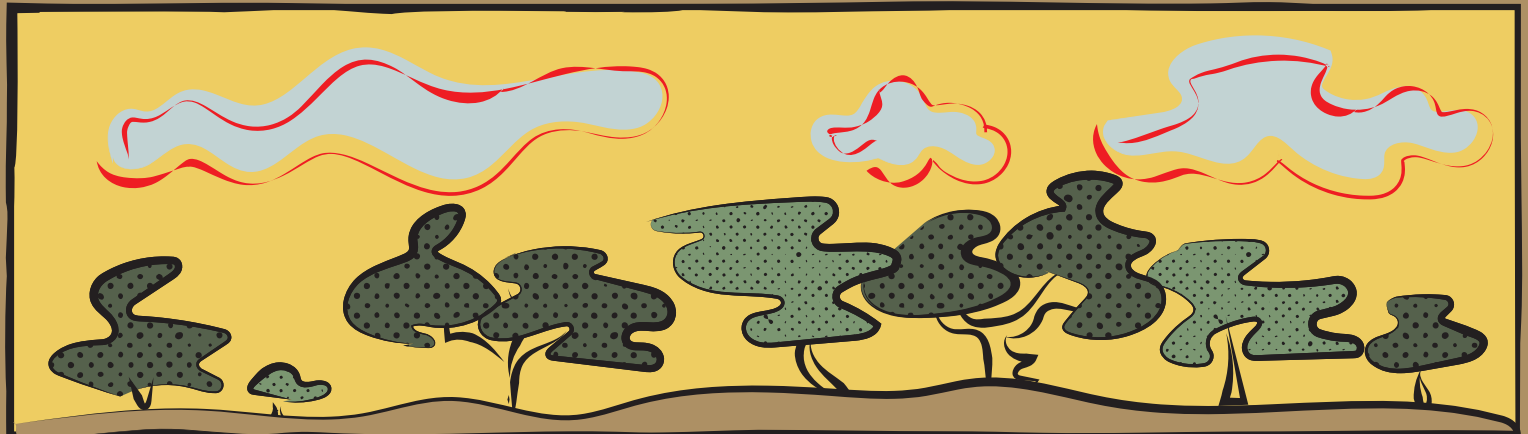
Adil kuzeybatı Suriye'de, Türkiye
sınırındaki Idlib kırsalında
bulunan, ülke içinde yerlerinden
edilmiş kişilere (IDP) yönelik resmi
bir kamp olan Kafr Houm'a geldi.
Adil, annesine ve kız kardeşinin
kızlarına bakmak için tarım
sektöründe çalışmaya başladı.
BMMYK'den gelen nakit desteği çok
düzensiz olduğundan, aile bu gelire
ihtiyaç duyuyor.

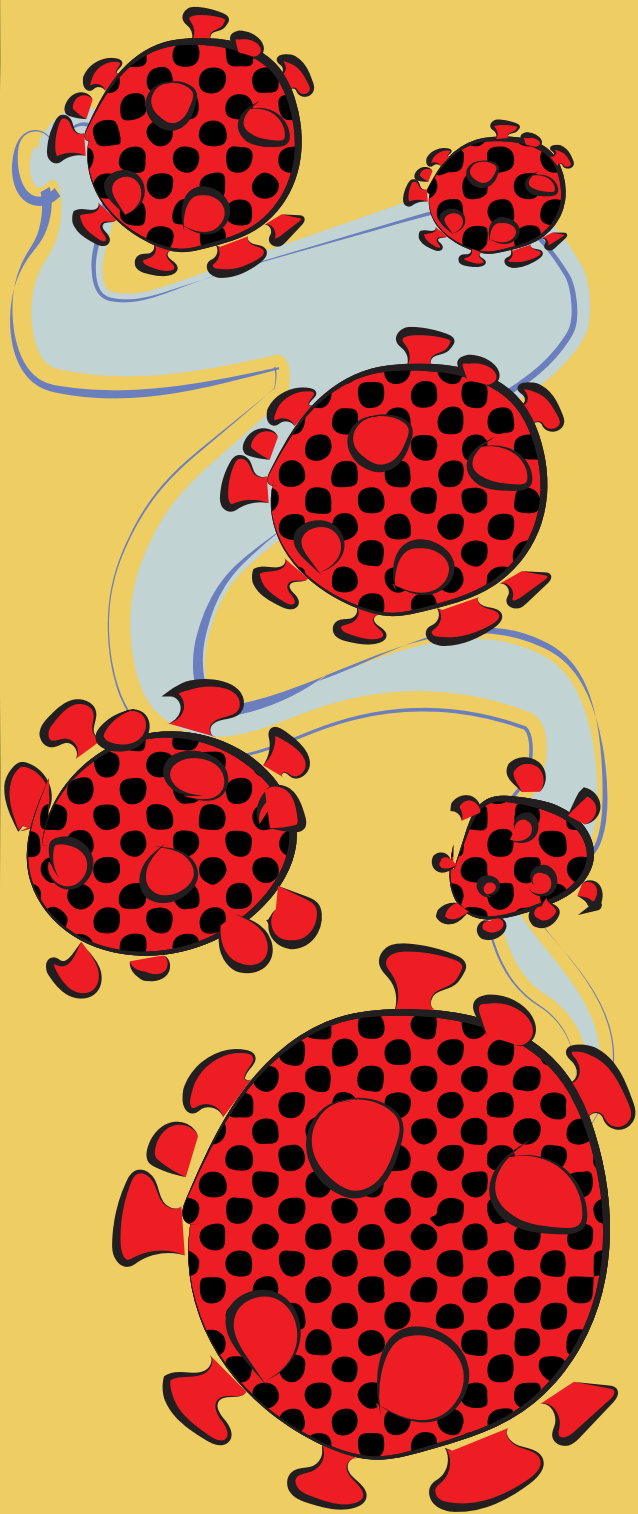
Adil bir çavuş, yani **tarım aracısı** olan amcası **Karim** vasıtasıyla iş buldu. Karim birkaç yıldır İdlib'de yaşıyor, bu yüzden bölgedeki tarım işverenlerini tanıyor ve yeni gelenlerin iş bulmasına yardımcı oluyor.

Karim gibi tarım aracıları her işçinin ücretinden pay alıyor, ancak Karim buna değdiğini söylüyor. Amcası işverenin Adil'e ödeme yapmasını garanti etmeye yardımcı oluyor ve işvereniyle bir sorunu olması durumunda Adil amcasına şikayette bulunabiliyor.

Adil ve çalışma arkadaşlarını tarlalara götüren minibüsün parasını Karim ödüyor. Karim'in bu günlerde daha fazla otobüs kiralaması gerekiyor çünkü işçilerin yolculuk sırasında sosyal mesafeye uymalarını istiyor. Bu artan taşıma maliyeti, Adil'in ücretinden kesiliyor.

Adil kapak açık olarak bagajda oturmayı seviyor, böylece temiz havanın kendisini virüse yakalanmaktan koruyacağını umuyor.

Adil, zeytin ağaçlarına böcek ilacı sıkmaktan sorumlu. Kadınların bu işi yapmalarına izin verilmiyor, çünkü sağlığa zararlı olduğu düşünülüyor.

Saatlerce çalıştıktan sonra, Adil ve erkek çalışma arkadaşları öğle yemeği için zeytin ağaçlarının gölgesinde mola veriyorlar. Evden getirdikleri bazlama, domates, labne (yoğurt benzeri peynir) ve küçük patlıcan turşularını yiyorlar. Ardında çay ve sigara içiyorlar.

Adil'in güzel bir sesi var, arkadaşları bazen onlar dinlenirken Adil'den şarkı söylemesini istiyorlar.

"Çok yorgunum, budur halim, boynumu ancak kerim Allah'a eğirim. Her gün bin tane hikaye anlatıyorsun bana ... arkamdan konuştuğun sürece, arkamda kalmıyorsun demektir. Yüzü yorgun görünen kişiler zarar vermesin sana, bu hayatın renkleri değişir, gelecek günlere bakalım..."

“İşten yatağa ve
yataktan işe.”

Adil bazı
günler şarkı
söyleyemeyecek
kadar yorgun
oluyor ve bir
zeytin ağacının
altında
kestirmek için
uzaklaşıyor.

Çoğu kez günde
on dört saat
çalışıyor.
Bazen hayatı iş
ve uykudan
ibaretmiş gibi
geliyor.

Sıkı çalışmasına rağmen, Adil ailesine nasıl bakacağından endişe duyuyor.

Pandemi sırasında Adil günde sadece 10 TL (1,38\$) kazanıyor. Gıda da artık çok daha pahalı.

Gıda da çok daha pahalı artık. Şu anda Suriye'deki gıda fiyatları savaş öncesine göre 33 kat daha fazla. Dünya Gıda Programı şu anda Suriye nüfusunun %60'ının gıda güvencesine sahip olmadığını tahmin ediyor.

“Bir işçi 10 lirayla ekmekten başka ne alabilir ki?”

Adil, ailesinin
yaşadığı IDP kampında
COVID-19'a
yakalanmasından
korkuyor.

“Eskiden kendi
evlerimizde
yaşardık, sonra
kovulduk, şimdi
sadece günlük
ekmeğimiz var.”

Çadırları sadece
bir oda ve altı
kişiler.

Birisi hasta olursa kendilerini
nasıl karantinaya alacaklar?

Adil eve
geldiğinde
annesine ve
kız kardeşine
temizlikte ve
dezenfekte
etmede
yardımcı
oluyor.

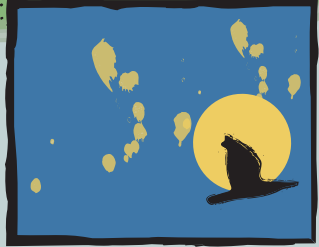
Adil yeni hayatına uyum sağladı, ama
bir gün avukatlık mesleğine dönmeyi
ve Suriye'de bir insan hakları
savunucusu olarak mahkeme önüne
çıkmayı umuyor.

Rafiq on yıldan uzun bir süredir **çavuşluk** yapıyor. Savaştan önce, Rafiq ve ekibi çalışmak için mevsimlik olarak göç ediyor, yaz aylarını Lübnan'da, kış aylarını ise Suriye'de geçiriyordu.

RAFIQ, 35

Suriye'deki mesleği: Tarım aracısı (çavuş)
Doğum yeri: Şeyh Said, Halep, Suriye
Mevcut konumu: Kab llyas, Lübnan

"Ülkemde savaş çıktığında, çalıştığım işçilerle birlikte Lübnan'da kaldım ve birçok kişi bize katıldı."

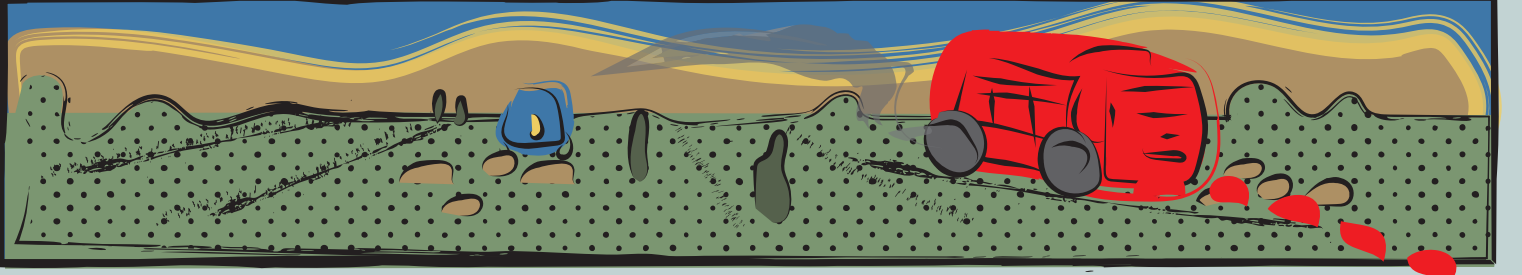

"Ben de bir mülteci oldum, artık Halep'e gidemiyordum."

Lübnan'da, Suriyeli göçmen işçiler özellikle inşaat ve tarım gibi 'vasıfsız' sektörlerde ekonomik büyüme için uzun süredir büyük önem taşıyor. Hatta deniyor ki...

"Kampa sığınan her aile için bir çadır kurmaya başladık ve elimizdeki imkanlarla onlara yardımcı olduk. BMMYK de biraz yardım etti ve kamptaki mülteciler birbirlerine destek oldu. Kimisi para, kimisi bir yastık, çarşaf verdi..."

"Burada Suriye'deki durumun düzeleceği ve eve dönebileceğimiz umuduyla yaşadık. Ama gördüğünüz gibi, savaş yayıldı."

Kampta
şu an
408 kişi
var.

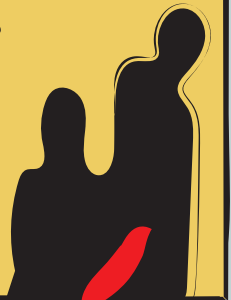
"Kampın çavuşu olarak, Lübnan makamları bana kampa giren ve çıkanları izleme ve ihtilafları çözme görevi verdi."

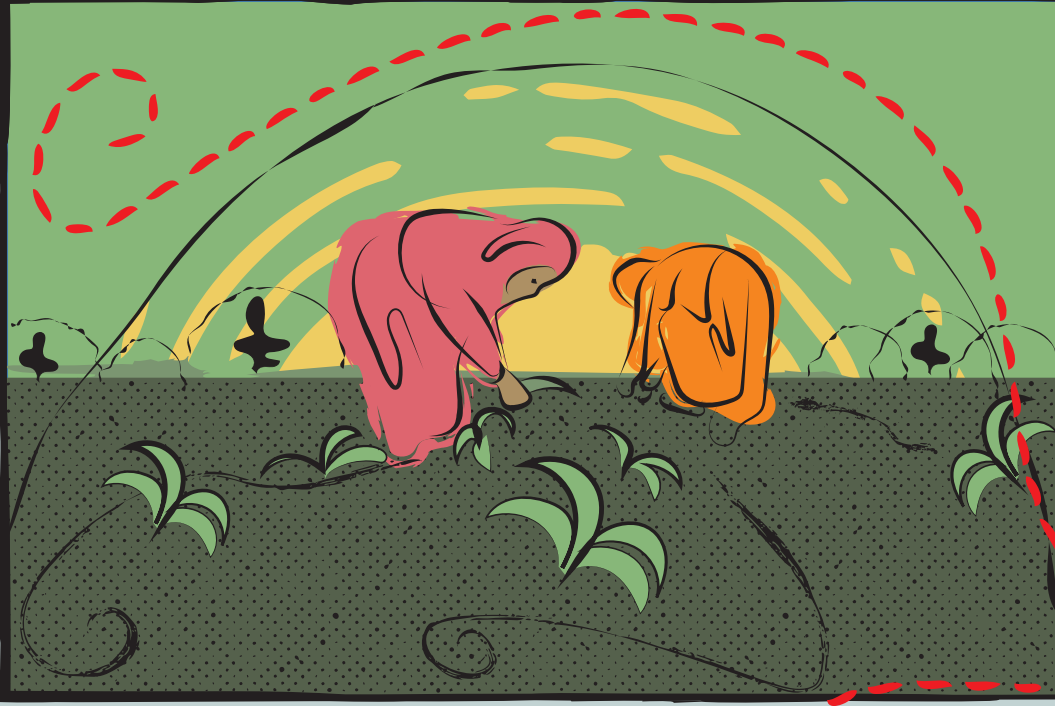
"İlişkilerimiz iyi, hepimiz aynı vatandan geliyoruz."

Kadın işçiler kız
kardeşlerim,

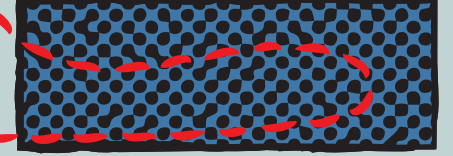
erkek işçiler
erkek
kardeşlerim
gibi."

Rafiq, Lübnanlı toprak sahiplerine iş gücü sağlıyor. Suriyeli işçilerin çoğu işverenleriyle hiç karşılaşmamışlar bile, sadece Rafik'la görüşüyorlar.

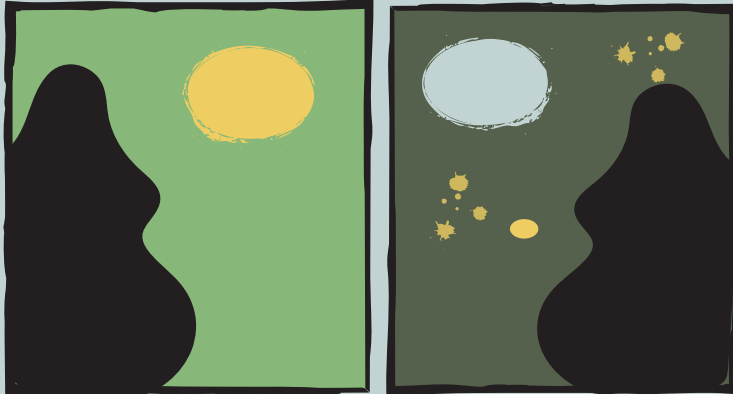
Rafiq şu anda 110 kadın ve 35 erkeğin yanı sıra, bazıları daha 9 yaşındayken tarımda işlerinde çalışmaya başlamış 50 çocuk çalıştırıyor.

Rafiq'ın ekibinde hamile kadınlar da var. Rafiq bunu

"çalışmazlarsa, aç kalırlar"

diye açıklıyor. Bize bir gün kadın işçilerinden birinin çalışırken doğum yaptığını anlatıyor.

Erkekler günlük 15.000 Lübnan lirası (1,34\$), kadınlar ve çocuklar ise 10.000 Lübnan lirası (0,89\$) ücret alıyor.

Rafiq, iş gücünü yönetmek için üç Suriyeli yardımcı ve bir muhasebeci çalıştırıyor. Bu yardımcılar işçileri tarlalara götürüyor ve işçilere nezaret ediyor.

"Bir kamp, bir yöneticisi ve alt düzey görevlileri olan bir kurum gibi."

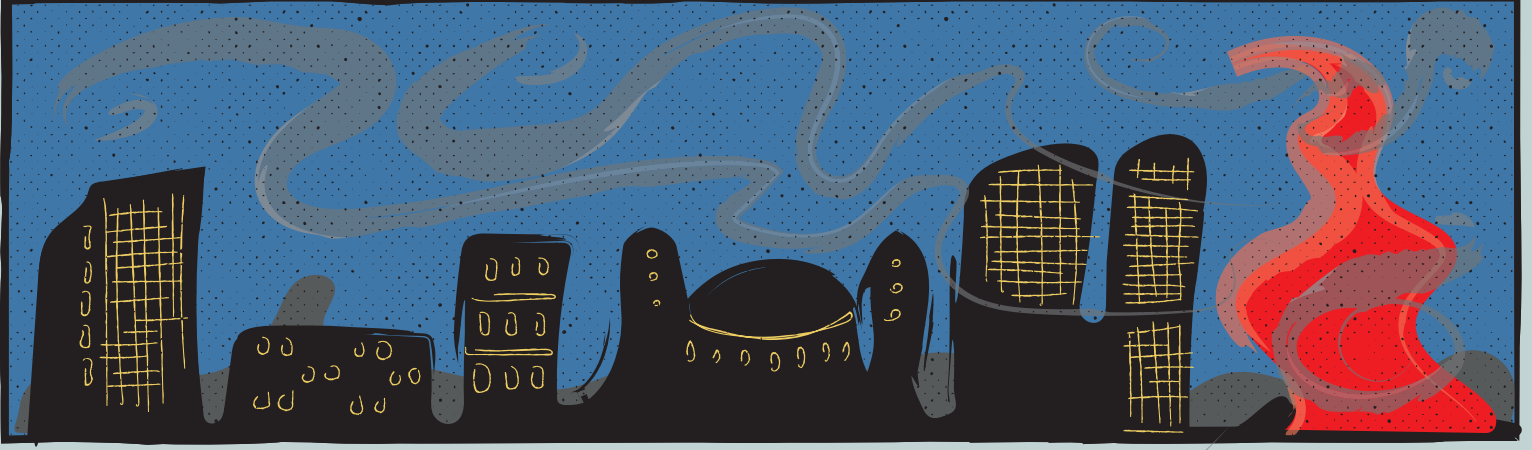

Rafiq, geçimini işçilerinin ücretinden kesilen komisyondan sağlıyor: her gün kişi başı 1.500 Lübnan lirası (0,12\$) alıyor.

Pandemi ve enflasyon Rafiq'ın gelirini %75'ten fazla oranda azalttı. Pandemiden önce, ayda 3.000\$ kazanıyordu. 2020 kışında sadece 700\$ kazandı.

COVID-19 karantinaları ve Ağustos 2020'de Beyrut limanında yaşanan patlama Lübnan'daki ekonomik krizi kötüleştirdi ve bu Suriyeli mültecileri kötü etkiledi.

Belediye, karantina nedeniyle Rafiq'ın işçilerinin vardiyalarını %50 azalttı. Ayrıca yüksek döviz enflasyonu nedeniyle Suriyeli tarım işçileri temel giderlerini zorlukla karşılayabiliyor. Rafiq bize şunları anlattı...

"Pandemiden önce döviz kuru **1 ABD doları** için 1.500 Lübnan lirasıyken, şimdi **1 ABD doları** için 8.550 Lübnan lirası.

Bir paket şekeri 18.000 Lübnan lirasına alıyorduk, şimdi ise 90.000 Lübnan lirası.

Aynı zamanda, işçinin ücretlerinin değeri artık daha düşük.

Bir kadın işçinin kazancı **5 dolara** eşdeğerdi, şimdi ise **1,5 dolara** eşdeğer."

Rafiq, ihtiyacı olan işçilerine avans veriyor.

"Verebildiğimiz kadar veriyoruz, Allah şartlarımızı iyileştirmeye yardım edene dek birbirimize yardım ediyoruz."

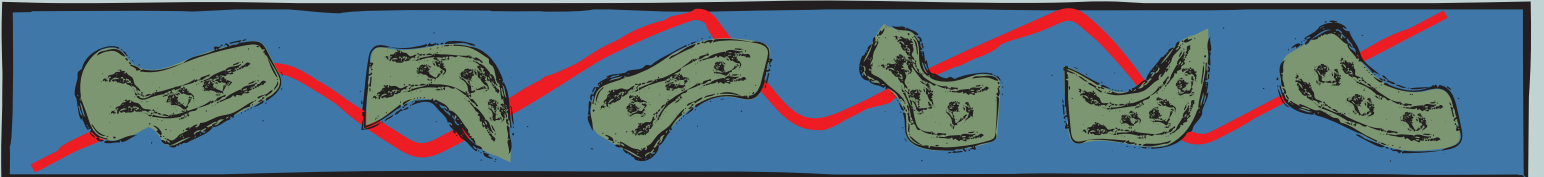
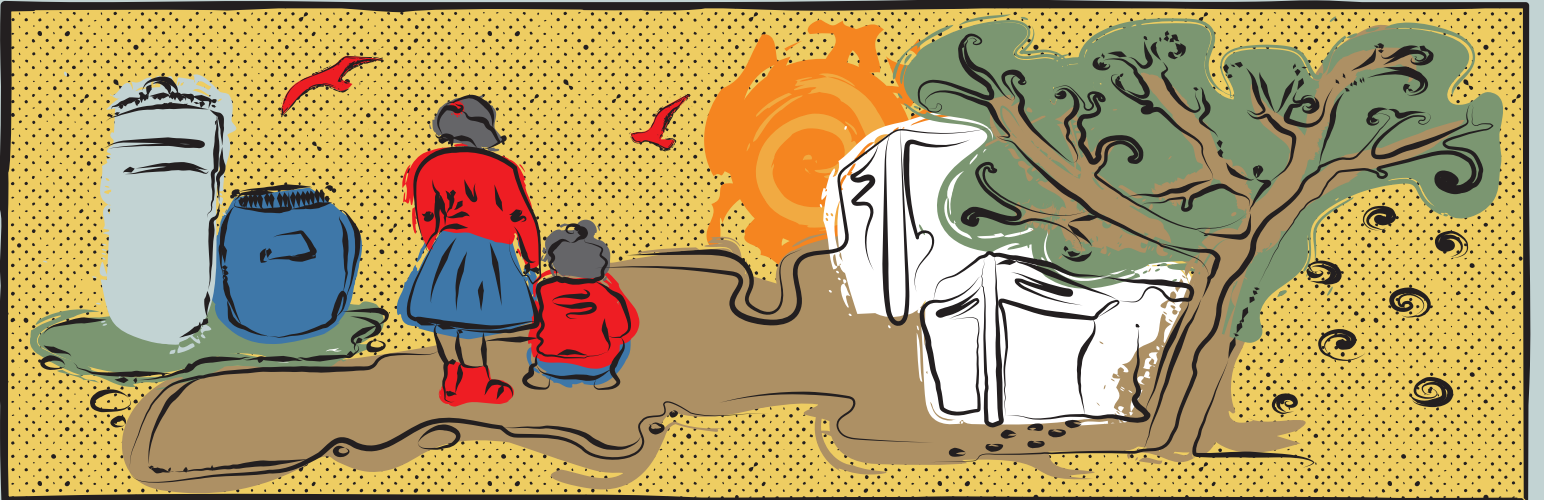
Rafiq, işçilerine destek verilmediği için hayal kırıklığı hissediyor.

Tarım işletmeleri pandemi sırasında zarar gördüğünden, Lübnanlı işverenler daha az işçi çalıştırıyor ve bazen işçilerin ücretlerini ödeyemiyor.

Lübnan hükümeti ise Suriyeli tarım işçilerini desteklemek için pek bir şey yapmıyor. Rafiq, özellikle pandemi sırasında işçiler için ücretli hastalık izni veya sağlık sigortası olmasını istiyor. İşçileri hasta olursa, tıbbi giderlerinden kendileri sorumlu.

Rafiq'ın zor bir dengeyi gözetmesi gerekiyor, bir yandan arazi sahiplerine iyi bir iş gücü sağlarken, diğer yandan işçilerinin haklarını ve refahını sağlamak zorunda.

Rafiq, kampta birlikte yaşadığı işçilerine güçlü bir yakınlık hissediyor.

“Onlarla benim aramda bir fark yok. Birlikte kahvaltı ve sohbet ediyoruz, kamptaki bazı kadın işçiler ile genç erkeklerin evlenmesine ön ayak oluyorum. Çavuş aile büyüğü gibidir; gece yarısı hastalandıklarında işçilerin aradığı kişi benim. Hepimiz bir aileyiz, aramızda ekmek ve tuz hakkı var.”

Fadwa Suriye'deyken
ev kadınıydı ve yeşillikler
içinde olmayı sevdiğinden
bazen evinin yanındaki
meyve bahçesinden
çalışırdı.

Şu anda ailesi 'Türkiye'de,
Gaziantep ilinin İslahiye
ilçesinde yaşıyor ve Fadwa
kocasıyla tarım işçisi
olarak çalışıyor.

FADWA, 46

Hane büyüklüğü: 10
Suriye'deki mesleği: Ev kadını
Doğum yeri: Lazkiye, Suriye
Mevcut konumu: Gaziantep, Türkiye

**“Boş oturup
ailemin**

Fadwa'nın bel fıtığı
rahatsızlığı var ve
çiftlikteki en yaşlı kadın
işçi. Ama her gün sabah 6 ile
akşam üzeri 5 arasında,
sadece on dakikalık bir mola
vererek çalışmakta ısrar
ediyor.

**çalışmasını
seyredemem”**

Kış aylarında, Fadwa ve kocası
zeytin toplayarak para
kazanıyor.

Çoğu kadın,
kendilerini
COVID-19'dan korumak
için başörtülerini
veya peçelerini
kullanıyor.

Fadwa, ağaçtaki zeytinlere
erişebilmek için eski bir
metal varilin üzerine çıkıyor.
Elle topladığı zeytinler, yere
serilmiş büyük bir bezin
üzerinde toplanıyor.
Metal varili zeytinlikte
taşımaktan Fadwa'nın sırtı
ağrıyor.

Zeytinler toplandıktan sonra, sıra zeytinleri ayıklamaya geliyor.

Fadwa diğer kadın işçiler ile bir brandanın üzerine oturup yaprakları, dalları ve bozuk zeytinleri ayırıyor.

Kadınlar çalışırken küçük bir çocuk zeytin yığını içinde oynuyor.

Fadwa'nın kocası bir grup
erkekke yan yana oturup
zeytin ayıklıyor,

çalışırken
sigara içip
sohbet
ediyorlar.

Fadwa bazen ayıklama işini metal bir elekle yapıyor.

Bu alet
iş i hızlandırıyor.
Baş ka bir kadın zeytinleri
eleğ in üzerine döküyor
ve Fadwa yaprakları ve
dalları elekteki
yarıklardan
geç iriyor.

Her şey paketlenmiş
ve gitmeye hazır!

İ yi zeytinler bir brandanın üzerine dökülüyor ve ardından
kamyona yüklenmek üzere ç uvallara dolduruluyor.

Diğer günlerde, işvereni Fadwa'nın evine bir kamyon kuru kırmızı acı biber bırakıyor.

Tüm aile birlikte günde bir ton acı biber işleyebiliyor. Fadwa ve diğer kadınlar birlikte oturup sapları temizliyor.

Fadwa, 100 kg biber ayıkladığında 35 TL (yaklaşık 5\$) kazanıyor.

Bu biberler, Türkiye'nin güneydoğusuna özgü bölgesel bir lezzet.

Fadwa daha kaç yıl tarım işçisi olarak çalışabileceğinden
emin değil

... her günün sonunda sırtı ağrıyor.

Ama her zaman hatırladığı
bir Arap atasözü var,

“Çalışan el
çalışmayan
elden iyidir
ve Allah ve
Resulü
çalışan
eli sever.”

İBRAHİM, 49

Hane büyüklüğü: 6

Suriye'deki mesleği: Şoför ve Çiftçi

Doğum yeri: Hama Kırsalı, Suriye

Mevcut konumu: Dayr 'Allah, Ürdün

İbrahim ve altı kişilik ailesi Ürdün'de Irbid yakınında, İbrahim'in ve yetişkin oğullarının çalıştığı seraların yanındaki resmi olmayan bir çadır yerleşiminde yaşıyor.

COVID-19'dan önce, aile iş için yılda üç kereden fazla yer değiştiriyordu.

Pandemi nedeniyle İbrahim'i bizzat ziyaret edemiyoruz; bu yüzden oğlu akıllı telefonuyla İbrahim'in bize bir kamp turu yapmasını çekiyor.

"Burası benim **evim**."

"Burası **banyo**, burada yıkıyoruz."

"Burası içmek ve yemek pişirmek için su aldığımız **depo**."

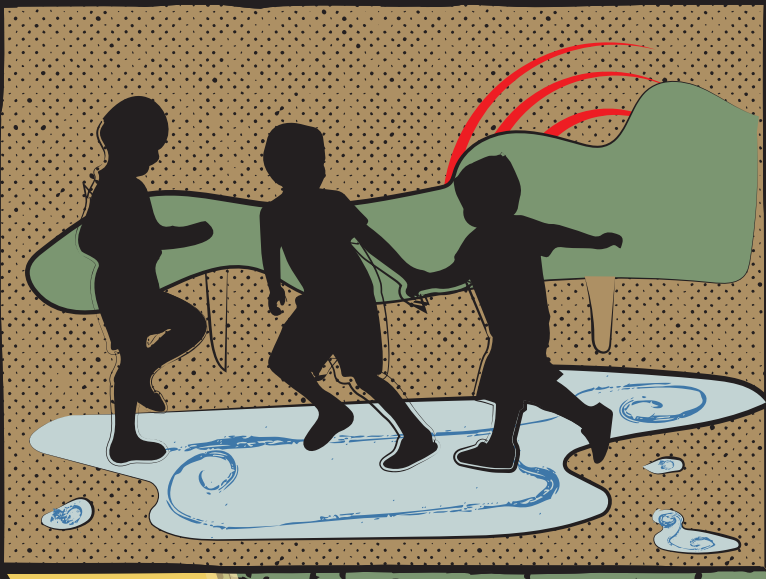

"Su için her hafta 8 Ürdün dinarı (**11,25\$**) ödüyorum."

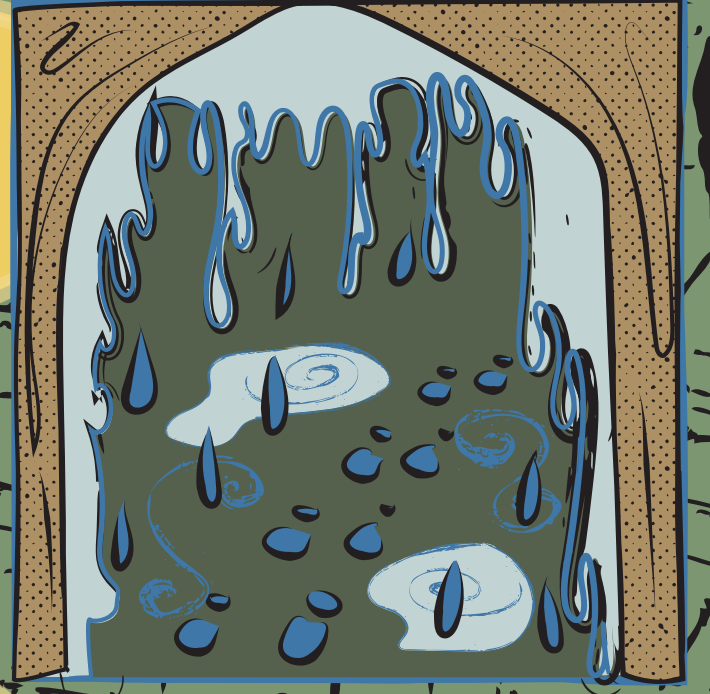
KUSLAR
ÖTÜYÖK

AKAÇÇA
POP
MÜZİK

"Çocuklar seraların ve
çadırların arasında oynuyor"

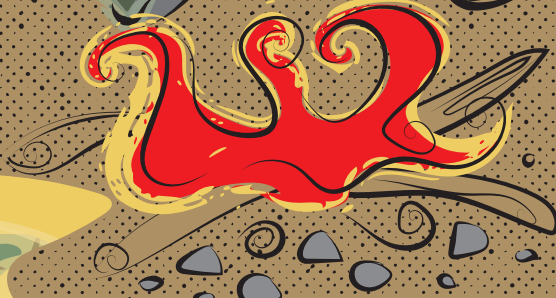
"Ama yağmur yağduğunda
çadırdan çıkamıyor
veya etrafta dolaşamıyorsun."

"İşte burada, ateşin
üstünde nasıl
su ısıttığımız
görüyorsunuz?"

Dört ya da beş
aile bu ocaklardan
birini paylaşıyor.

Su ısıtmak için
gazlı bir ocak
almak isterdim."

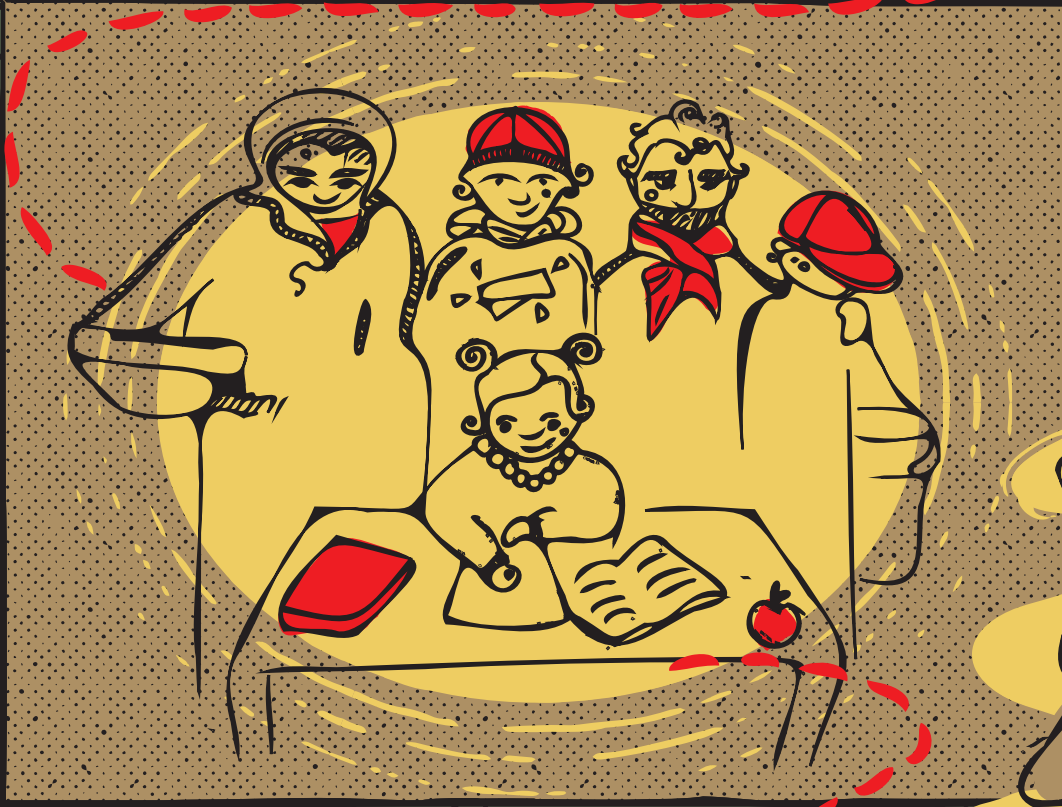
İbrahim ve
oğulları saatte
1 Ürdün dinarı
(1,41\$)
kazanıyor.

Bu arada, yerli
Ürdünlü işçiler
%20 daha fazla
kazanıyor, ayrıca
işverenleri bu
işçilere kahvaltı
da veriyor.

İbrahim'in gücü bütün çocuklarının eğitim almasına yetmiyor, bu nedenle kızının eğitim almasını tercih ediyor.

İbrahim inanıyor ki oğulları dirençli ve göçmen tarım işçiliğinin getirdiği zor hayatla başa çıkabilirler.

Ancak kızı için, eğitimin kızını ve geleceğini koruyacak bir araç olduğunu düşünüyor.

Ahmed çiftçilik
yaptığı
kuzeybatı
Suriye'deki
Idlib
kentinden.
2012'den bu
yana,
'Türkiye'de
mevsimlik tarım
işçisi olarak
hayatını
kazanıyor.

AHMED, 53

Hane büyüklüğü: 8
Suriye'deki mesleği: Çiftçi
Doğum yeri: Jisr al-Shughur, Suriye
Mevcut konumu: Adana, Türkiye

Ahmed 'Türkiye'ye ilk
geldiğinde hiç
'Türkçe bilmiyordu,
bu nedenle iş bulmak
için "**elçi**" veya
"**dayıbaşı**" adı
verilen Türk tarım
aracısına güveniyor.

Ahmed ve ailesi iş için düzenli olarak göç ediyorlar.

Yaz aylarını Gaziantep ilinde
biber ve antep fıstık,

sonbaharı İslahiye
ilçesinde üzüm,

kış aylarını ise Adana'da
narenciye hasadında
geçiriyorlar...

Ahmed ve ailesi her iller arasında seyahat
için yerel makamlardan izin almaları
gerekliyor. Bu, tarımsal sezona göre yer
değiştiren Suriyeli işçiler için yasal
zorluktan biri.

Ahmed, narenciye hasadında, limonların ve portakalların toplanması, ayrılması, taşınması, paketlenmesi ve kamyonlara yüklenmesini sağlayan pürüzsüz bir üretim hattındaki parçalardan biri.

Narenciye hasadı
sırasında,

belirli mesai
saatleri yok.

Limonları yüklemek,
portakalları
yüklemekten...

her zaman
daha uzun sürüyor.

Çünkü limonların dikenleri var.

"Tarım işçisi olmak
için büyümek..."

Ahmed'in 13 ve 14 yaşlarında
iki oğlu var. Okullar COVID-19
nedeniyle uzaktan eğitime
geçtiğinden, Ahmet'in oğulları meyve
bahçesinde babalarına eşlik ediyor.

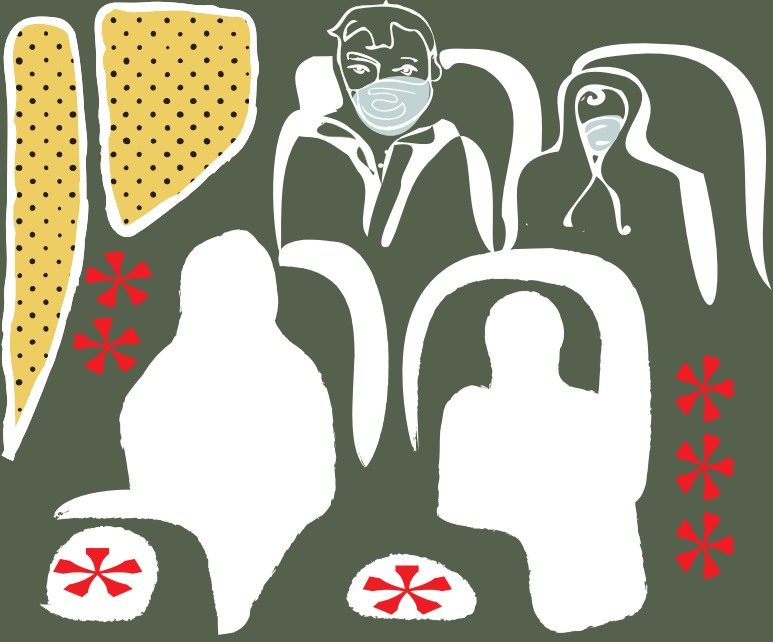
Ahmed, işin oğulların genç
bedenleri için çok yorucu
olduğundan endişe duyuyor.

Ama ailenin gelire
ihtiyacı var...

Ahmed'in çalışma arkadaşlarından bazıları
COVID-19 nedeniyle hastaneye yatmış.

Otobüste bazen hastalar oluyor.

Ahmed ve oğulları her gün
işe giderken otobüste
aynı maskeyi takıyor.

Ama Ahmed'in işverenin umurunda değil. "Ölen ölür..."

Ahmed ve oğulları tarlalarda neredeyse her gün çalışmalarına rağmen, şimdilerde daha az ücret alıyor.

Aile bu durumla giderlerini azaltarak başa çıkıyor.

Pazardan en ucuz sebzeleri alıyorlar.

'Tarım aracısı Ahmed'e her günün sonunda, o gün yaptığı işin kanıtı olan bir ücret kartı veriyor. Ücretini alma zamanı geldiğinde, Ahmed ücret kartlarını simsara veriyor.

Aile, bir aydan fazla bir süredir et yememiş.

SUHAIR, 38

Hane büyüklüğü: 7
Suriye'deki mesleği: Ev kadını
Doğum yeri: Hama Kırsalı, Suriye
Mevcut konumu: Kafr Hum Kampı, İdlib,
Suriye

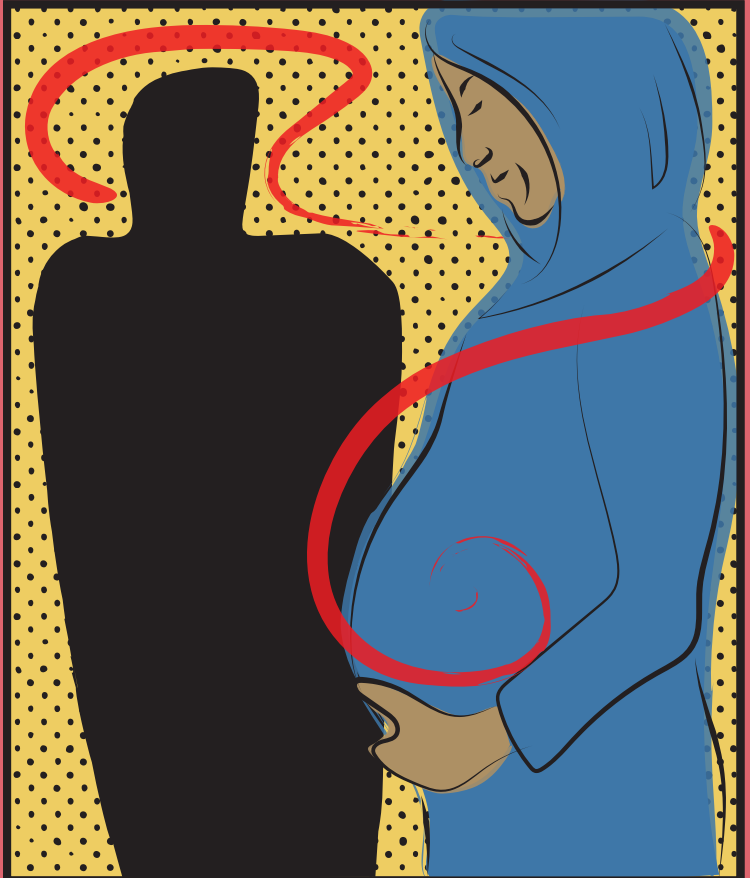
Savaştan önce, **Suhair** kocası ve çocuklarıyla Suriye'de, Hama kırsalında yaşıyordu. Bize eskiden çok seçkin bir hayatı olduğunu anlattı.

2014 yılında, kocası Suriye polisi tarafından tutuklanmış. Kocasının ölü mü yoksa sağ mı olduğunu hala bilmiyor.

Kocası ortadan kaybolduğunda Suhair hamileymiş, bu yüzden çocuğu babasını hiç görmedi.

Bombardımanlar nedeniyle Suhair ve altı çocuğu kuzeybatı Suriye'deki Idlib kırsalına gelmişler.

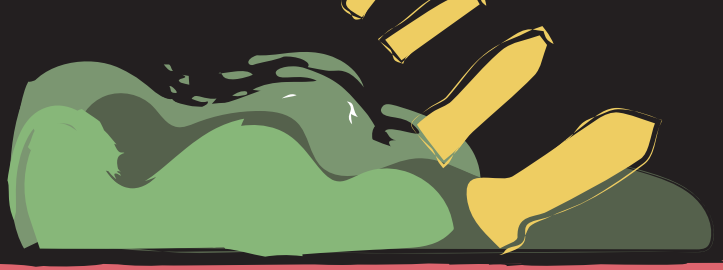
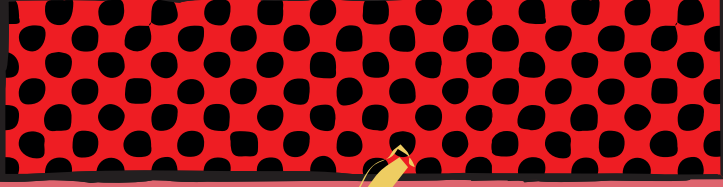
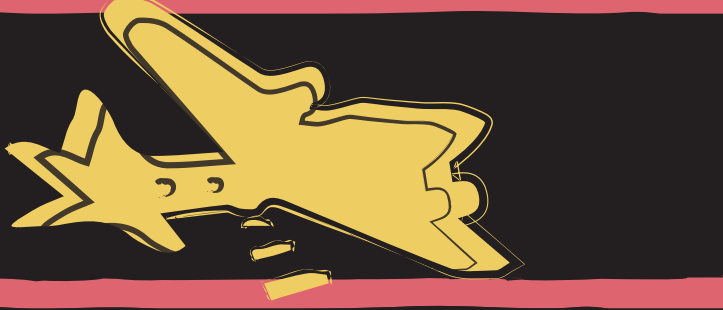

Ailesi şimdi bir IDP kampında yaşıyor ve Suhair tarım işçisi olarak çalışarak zeytin ve sebze topluyor.

Kuzey Suriye'de tarım işçisi olarak çalışan kadınlar için birçok risk var ...

Bazen bombardımanlar Suhair'in
çalıştığı tarlalara çok
yakında oluyor.

Ayrıca kaçırılma
vakaları da olmuş.

Bazen tarım işçileri Suriye
ordusu ile çarpışmış.

Ayrıca kaçırılma vakaları da olmuş. Bazen tarım işçileri Suriye ordusu
ile çarpışmış. Suhair en çok hamileyken korkmuş. Zeytin toplamak için
merdivene çıkmaktan çekiniyormuş. Bazen erkeklerin böcek ilacı
sıktıkları yerlere de yakın çalışıyor. İşçi grubunda düşük yapan diğer
kadınlar olduğunu biliyor. Neyse ki Suhair şanslıydı ve bebeği
sağlıklı doğdu.

Suhair'e en çok acı veren şey, çocuklarının hepsini okula gönderememesi. 15 yaşındaki oğlu, Suhair çalışmaya gittiğinde evde kalıp küçük çocuklara bakmak zorunda. Yetişkin oğlu Halit artık tarlalarda onunla birlikte çalışıyor.

Halit savaş başladığında 12 yaşındaymış, şimdi 21 yaşında.

"Bu savaş başlayalı neredeyse on yıl oldu, hiç istikrar yok. Eğitimlerinin daha başında olan çocuklar okulu bıraktılar. Ayrıca, zor hayat koşulları nedeniyle, aile gelirine katkıda bulunabilmek için ebeveynleriyle birlikte çalışmaya başladılar. Diğer zor bir durum ise birçok okulun bombardımanlar sırasında tahrip edilmiş olması."

Bekar bir anne olmak, özellikle pandemi sırasında çok zor.

Bu kadar yorucu bir çalışmaya rağmen, Suhair günde sadece 5-8 TL (0,95\$'dan az) kazanıyor. Bu nedenle ailenin üzerinde uyuduğu döşekleri ve halıyı satmış. Bu eşyalar olmadığından Suhair'in ailesi kışın çadırlarında soğuğu daha çok hissediyor, ama Suhair başka ne yapabilir ki?

"Eşyalarımızı
birer birer
satıyorum..."

Altı aydan fazla bir
süredir çocuklarına
et yedirememiş.

"Rüyalarımda et
görüyorum ...
çocuklar et almam
için bana
yalvarıyor."

"Yaşadığımız bölge dullar ve şehitlerle
doludur. Kadınlar, çocuklarına bakabilmek
için çalışmak zorunda."

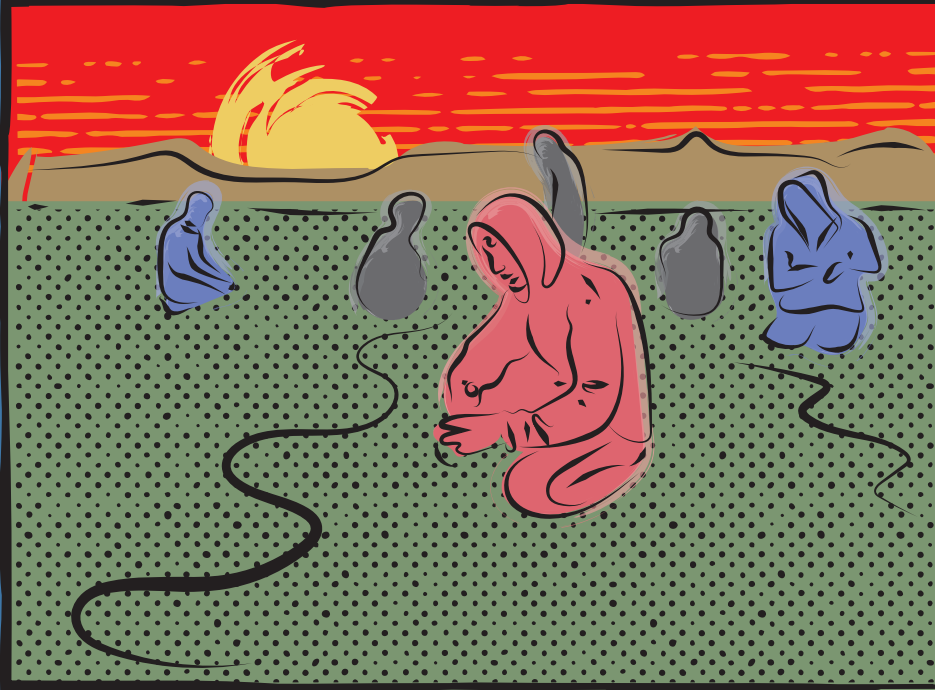
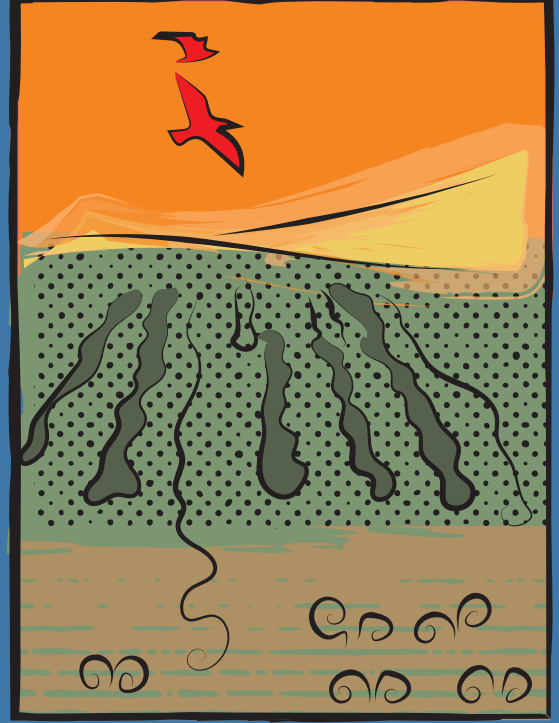
Her şeye rağmen Suhair kocasının yaşadığı ve ailenin bir gün
yeniden bir araya geleceği ümidini hala koruyor.

ZAHİD VE AALİYAH, 33 & 31

Hane büyüklüğü: 8
Suriye'deki mesleği: Çiftçi
Doğum yeri: Hama Kırsalı, Suriye
Mevcut konumu: Madaba, Ürdün

Pandemi başlamadan önce, **Zahid** ve **Aaliyah** Ürdün'deki mevsimlik tarım göç döngüsünün bir parçası olarak altı çocuklarıyla birlikte yılda dört kez yer değiştiriyordu.

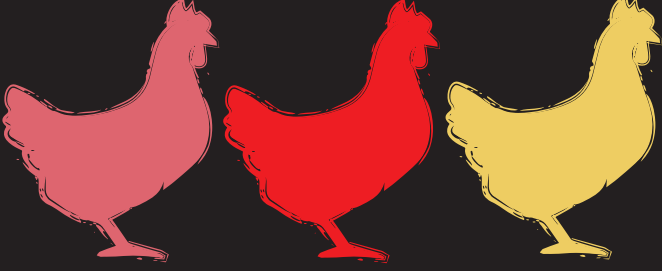
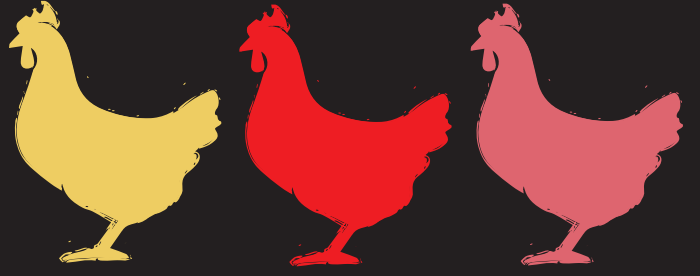

Ailenin sık sık yer değiştirmesi nedeniyle çocukları okula gitmiyor ve en büyük oğulları bazen çiftlikte yardım ediyor.

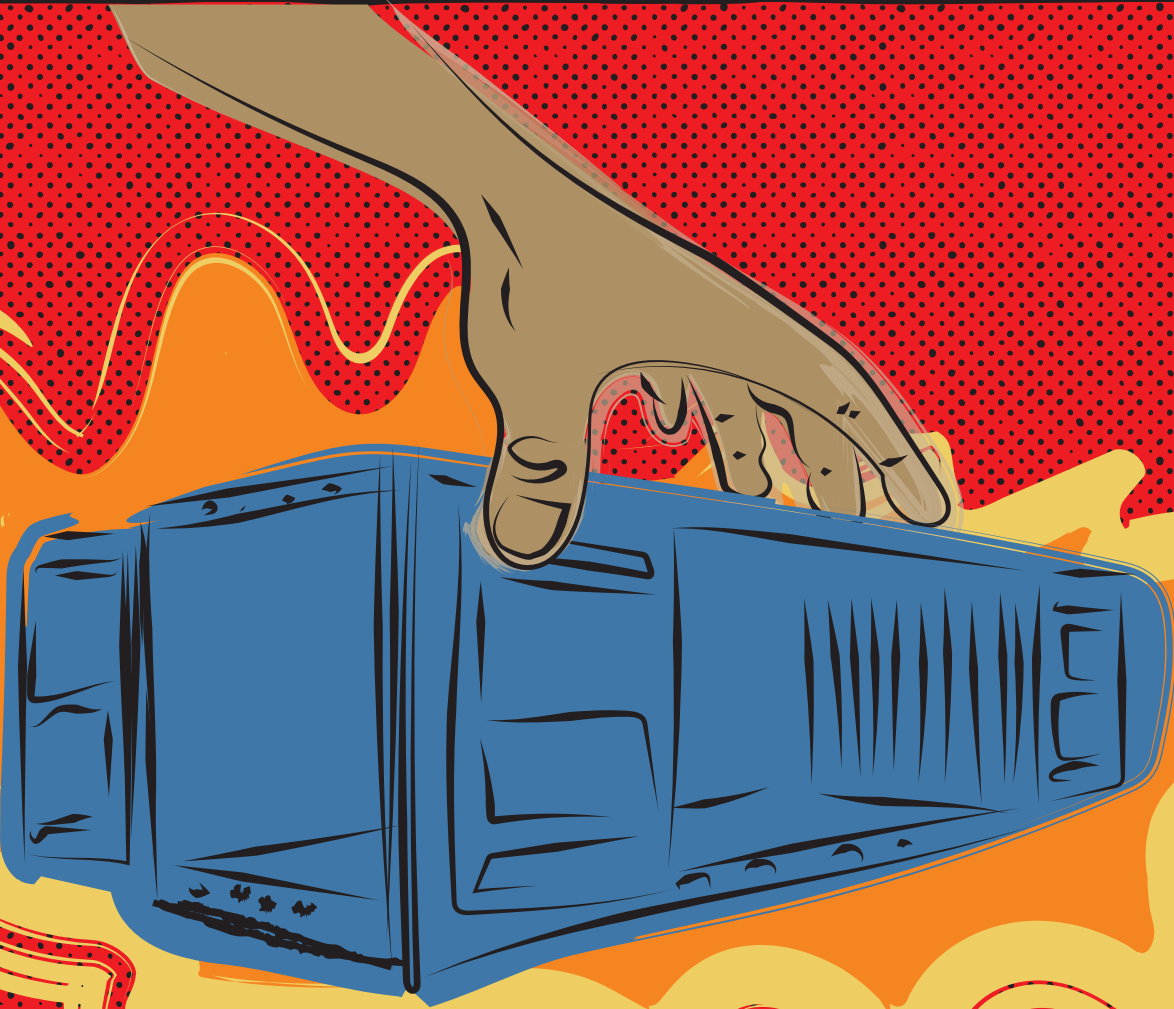
Ancak Ürdün hükümeti sıkı ulusal karantina emirlerini uygulamaya koyduğunda, aile çalışmak için artık yer değiştiremez oldu. Aile karantina sırasında beş ay süreyle çalışmadı ve 1.100 Ürdün dinarı (1.550\$) borçları birikti.

Sonunda Zahid ve Aaliyah, bir aile dostları vasıtasıyla Ürdün'ün ortasında yer alan Madaba'da yeni bir iş buldu.

Büyük bir tavuk çiftliği olan bir işveren tarafından işe alındılar.

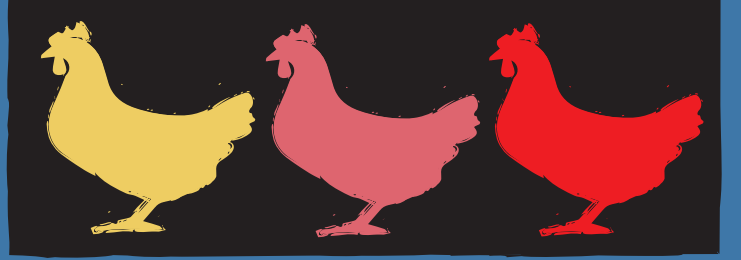
İşverenleri yaşamaları için kira ödemedi oturmaabilecekleri bir yük konteyneri verdi. Bu cömert bir davranış; ancak temel ihtiyaçlar için işverenlere bel bağlamak aynı zamanda bağımlılık ilişkilerine yol açabilir veya mülteciler için tahliye riski oluşturabilir.

Zahid ve Aaliyah her sabah tavuklara bakmak için işe gidiyor.

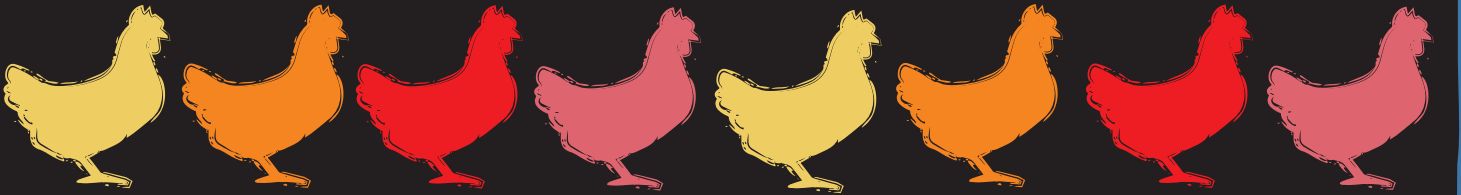
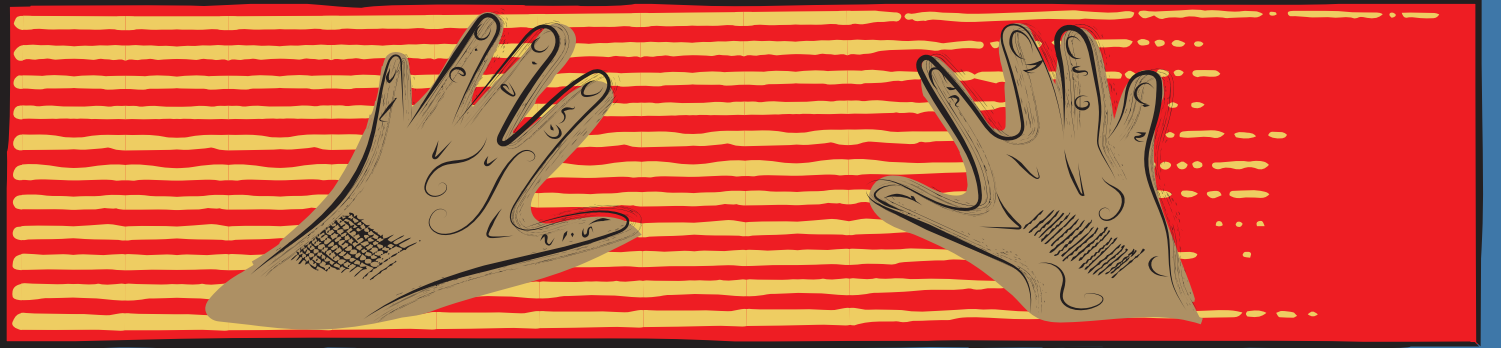

Ürdün'deki tavuk çiftliklerinin boyutu Suriye'dekilerden çok daha büyük. İşverenleri şu anda 5.000'den fazla tavuk yetiştiriyor.

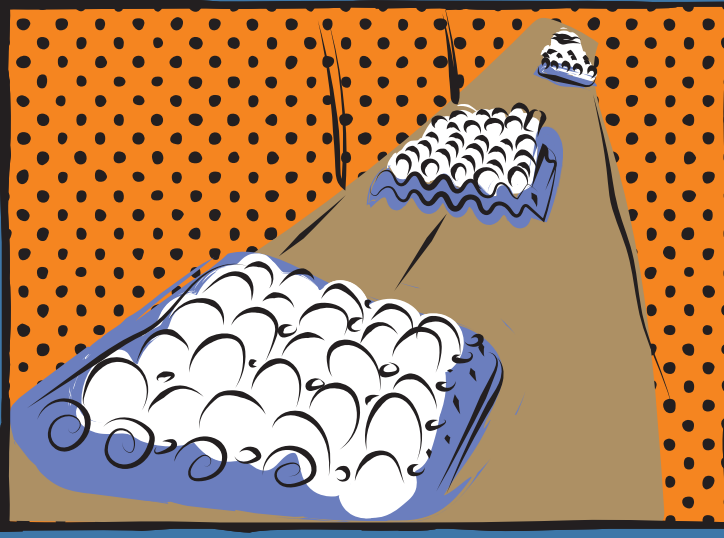

Tavuk kümesinde, Aaliyah önce yemliklerine tahıl koyarak tavukları besliyor.

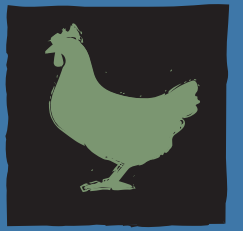
Ardından, tavukların tutulduğu odaları süpürüyor.

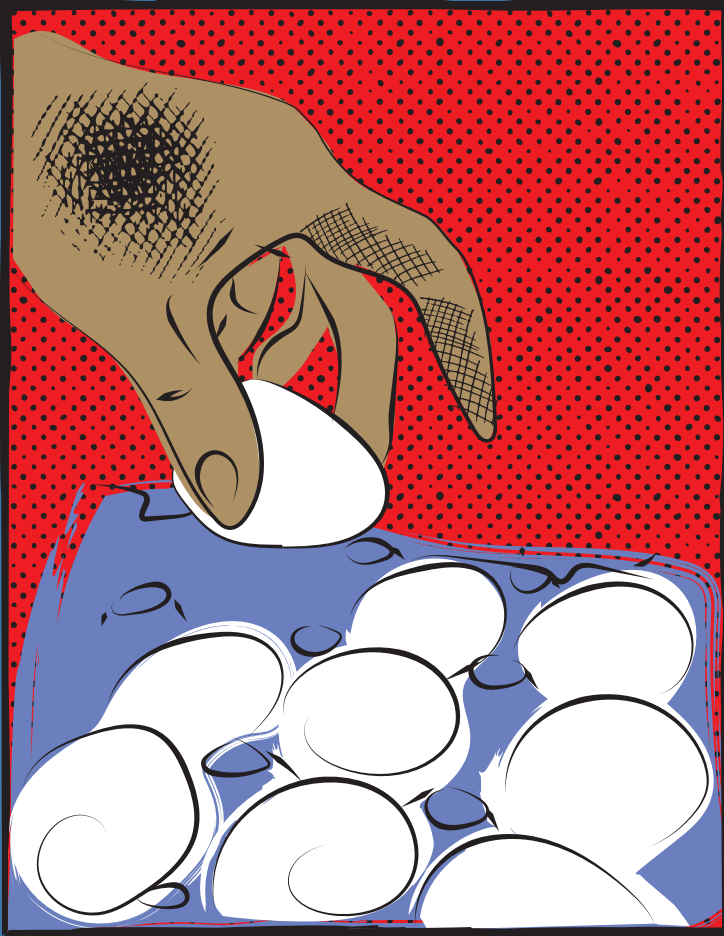
Bu arada Zahid yumurtaları topluyor. Bu erkeklerin yaptığı bir iş, çünkü tavukları tutup tüneklerinden kaldırmayı gerektiriyor. Aaliyah bu işi yapmayı sevmiyor, çünkü tavuklar ellerini gagalıyor.

Zahid ve Aliye
alışmaları
karşılığında ayda 250
Ürdün dinarı (350\$)
kazanıyor.

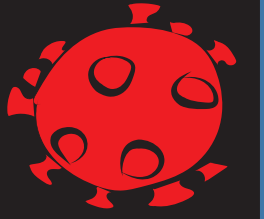

Çift, Mısırlı işçilerden daha
az ücret alıyor. Mısırlılar
uygun sözleşmeleri olan devamlı
işçiler ve işverenleri bu
kişilerin iş yerinde denetmen
olarak çalışmalarını tercih
ediyor.

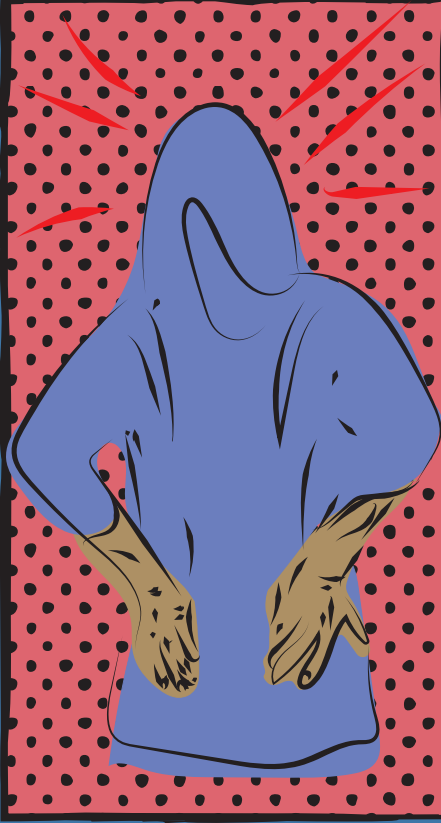

'Tavuk çiftliğindeki ücretleri hasat mevsimi sırasında eski
işverenlerinden aldıkları ücretten daha düşük olduğundan,
Aaliyah artık eskisinden daha uzun saatler alışıyor.

Zahid, ilave çalışmanın karısı üzerinde oluşturduğu fiziksel ve psikolojik stresten endişe duyuyor.

Zahid, evdeki işlere daha fazla yardım ederek karısı üzerindeki baskıyı azaltmaya çalışıyor. İşini Aaliyah'den önce bitirirse eve erken gidip çamaşırları yıkıyor, çocuklara banyo yaptırıyor ve evi temizliyor.

Zahid ayrıca daha sık akşam yemeği pişirerek yardımcı oluyor.

Bu kendisi için büyük bir yük değil, çünkü yemek yapmayı seviyor.

"Korona'dan önce Aaliyah'ye yardımcı oluyordum ve şimdi de oluyorum, çünkü o benim karım ve bu benim görevim. Evlilik hayatı paylaşmak demek, bazen bulaşık yıkamam ve temizlik yapmam utanılacak bir şey değil. Ürdün'de karıma çocuklar konusunda yardımcı olabilecek akrabalarımız yok, bu yüzden her konuda ona yardımcı oluyorum."

Faisal Suriye'de ziraat mühendisliği okudu ve daha sonra Suriye'ye bilgisayar parçaları ithal eden bir iş adamı olarak çalıştı. 2015 yılında Faisal ve ailesi Suriye'deki yerlerinden edildiğinde, Faisal Türkiye'de yeni bir iş kurmak için gerekli bilgiye ve sermayeye sahipti.

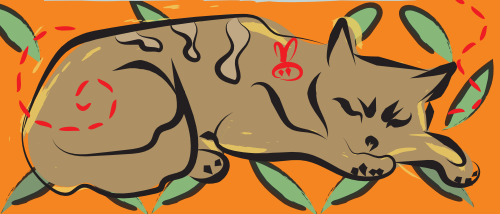

FAISAL, 43

Suriye'deki mesleği: Ziraat mühendisi; iş adamı
Doğum yeri: Şam, Suriye
Mevcut konumu: Tarsus, Mersin, Türkiye

Ann ve **Shaher** 2019'da Faisal'ı ziyaret ettiklerinde, Faysal'ın işleri büyümüş, İstanbul ve Mersin'de (Türkiye'nin en büyük limanı) ofis ile Niğde ilinde yağlar ve parfümler için kokulu bitkiler yetiştirdiği bir çiftlik açmıştı. Faisal ürünlerini Lübnan'a, Ürdün'e ve Körfez ülkelerine de ihraç ediyor.

Faysal Türkiye'nin güneyinde bulunan Tarsus'ta 32 dönüm arazi kiraladı ve şu an süs bitkileri ve meyve ağaçları yetiştiren büyük bir fidanlık işletiyor.

Faisal 'Türkçe konuşmayı öğrendi ve ailesi ve kendisi 'Türk vatandaşı oldu.

Yeni aldığı vatandaşlık ile Faysal daha önce sadece kiralamasına izin verilen araziyi satın almak için para biriktiriyor.

Faisal, savaş sona erdiğinde 'Türkiye'de kalacaklarını söylüyor.

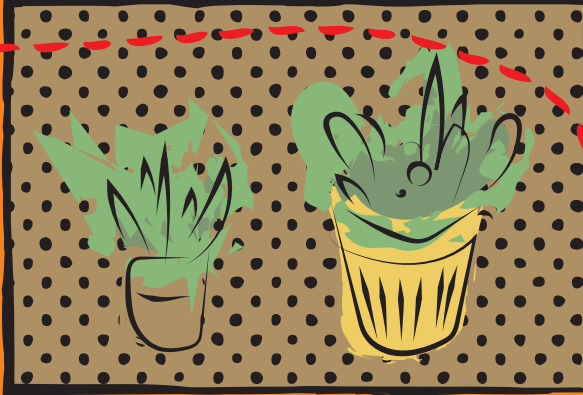
Faisal başarısına rağmen, 'Türkiye'deki Suriyeli işletme sahipleri için hala zorluklar var.

Faisal büyük ölçüde geleneksel bitki yetiştirme yöntemleri kullanıyor, 'Türk rakipleri ise daha iyi teknolojiyi satın alabiliyor.

Ayrıca bitkilerini Avrupa'ya ihraç etmek istiyor, ama bölgesel pazarlardaki 'Türk üreticiler ile rekabet etmekte zorlanıyor.

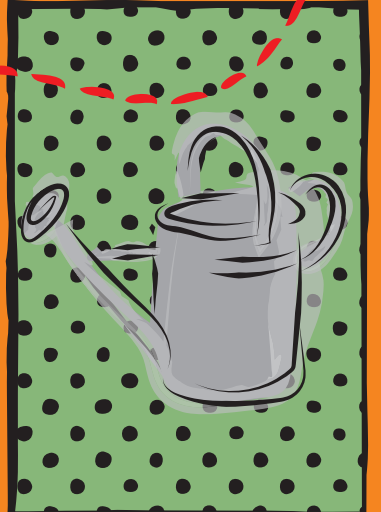
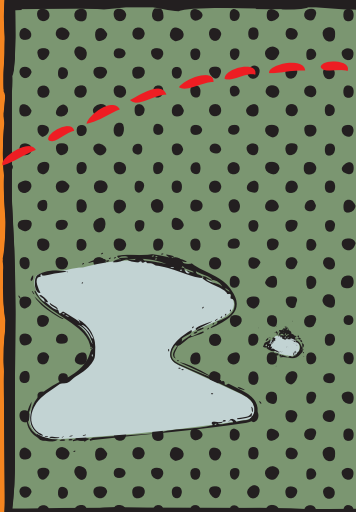
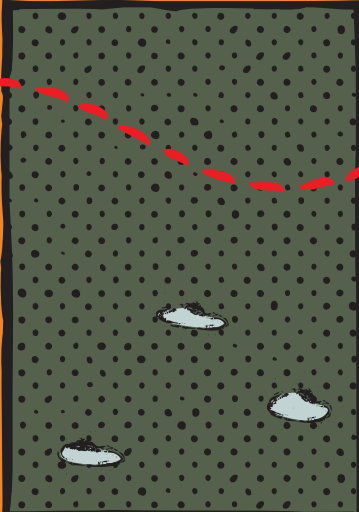
COVID-19 pandemisi, Faysal'ın işleri için ilave zorluklar doğurdu. Karantinalar tohum ve gübre gibi tarımsal girdilerin tedarik zincirini kesintiye uğrattı ve Faysal'ın pazarlara olan erişimini kısıtladı. Döviz kurundaki dalgalanmalar da tarım sektöründeki kârları azalttı.

Faysal, bitkileri için daha az talep olsa da, yine de bitkileri canlı tutmak için harcama yapması gerektiğini söylüyor. Bu nedenle kazancı aylık 1.500\$'a düşmüş.

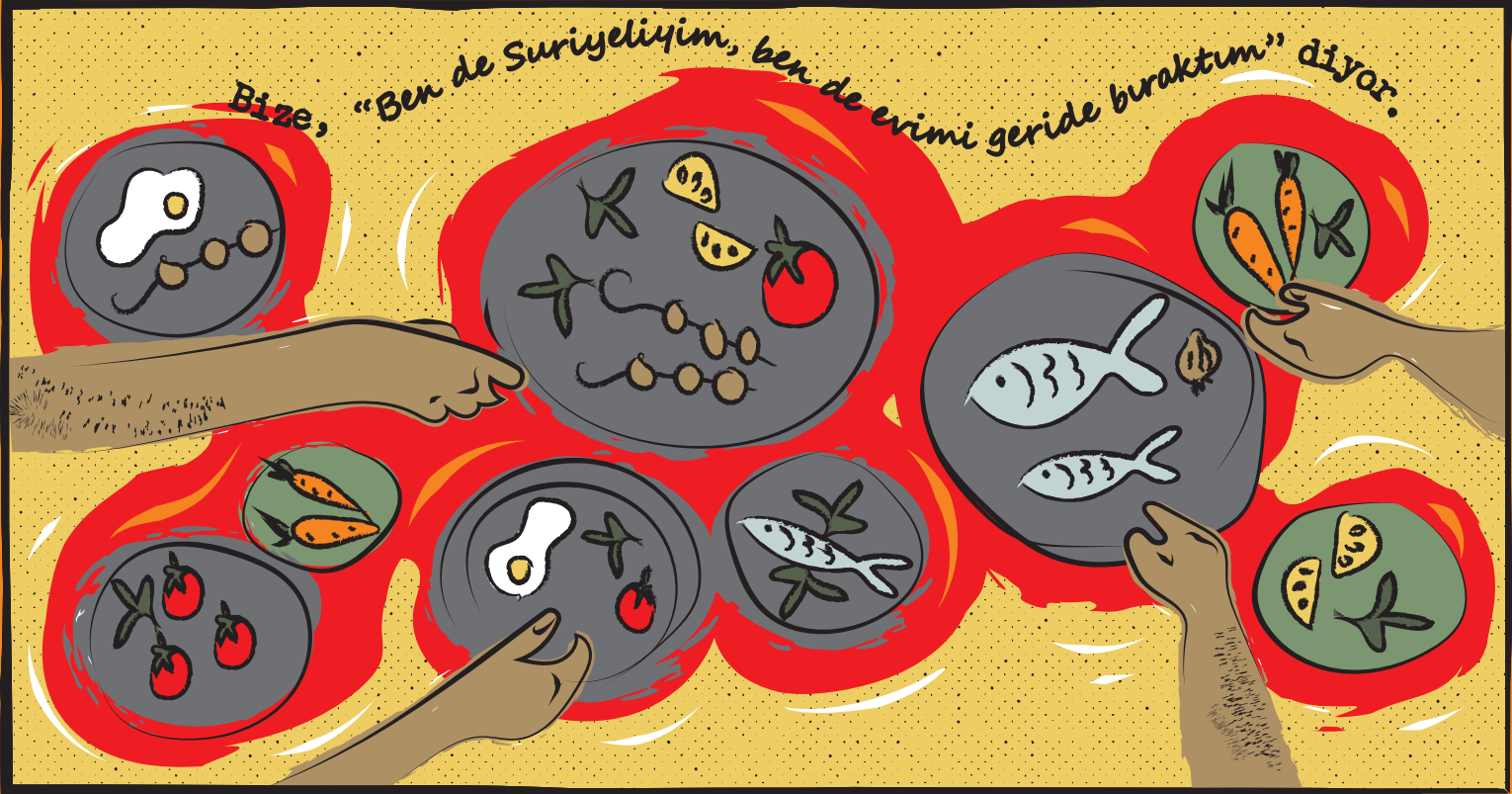
Faysal, üretimi azaltarak ve işçilerinin bazılarını işten çıkararak zararla başa çıkmaya çalışıyor.

Faisal, 'Tarsus'taki fidanlığında 20 işçi çalıştırıyor. İşçilerin bazıları gündelik işçiler, diğerleri ise devamlı çalışan. Faisal'ın işçilerinin çoğu Suriyeli, çünkü daha ucuz ve daha verimli olduklarını söylüyor.

Faisal Suriyeli işçilerle bir dayanışma hissi duyuyor. İşçilere yemeğin yanı sıra iş üstünde eğitim veriyor.

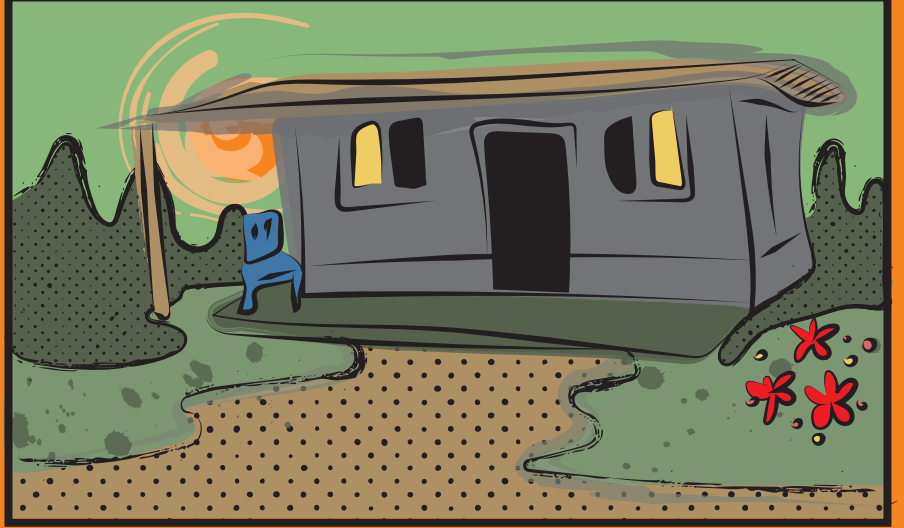

Mohammed, Faisal'ın devamlı çalışanlarından biri. Suriye'de Mohammed mühendislik öğrencisiydi, karısı ise özel eğitim okuyordu. Mohammed 'Türkiye'ye 2017'de geldi. Sınırdan kaçak geçmek için **1.500\$** ödedi, ardından karısı 'Türkiye'ye geldi.

Faisal, Mohammed'e sürekli bir iş önerdi: geceleri seraların içindeki sıcaklığı kontrol etmek.

Mohammed ve karısı ile bebek yaştaki kızları fidanlıkta, Faisal'ın elektrik ve su ile birlikte ücretsiz olarak sağladığı konteyner benzeri küçük bir evde yaşıyorlar. Mohammed ve ailesi, iş yerinde yaşayan tek personel.

Mohammed, geceleri fidanlığa bekçilik yapmaktan sorumlu. Evinde bir güvenlik monitörü var; böylece geceleri fidanlığa göz kulak olurken ders almak için zamanı olmadığından dil becerilerini geliştirmek için 'Türkçe' TV dizileri izliyor.

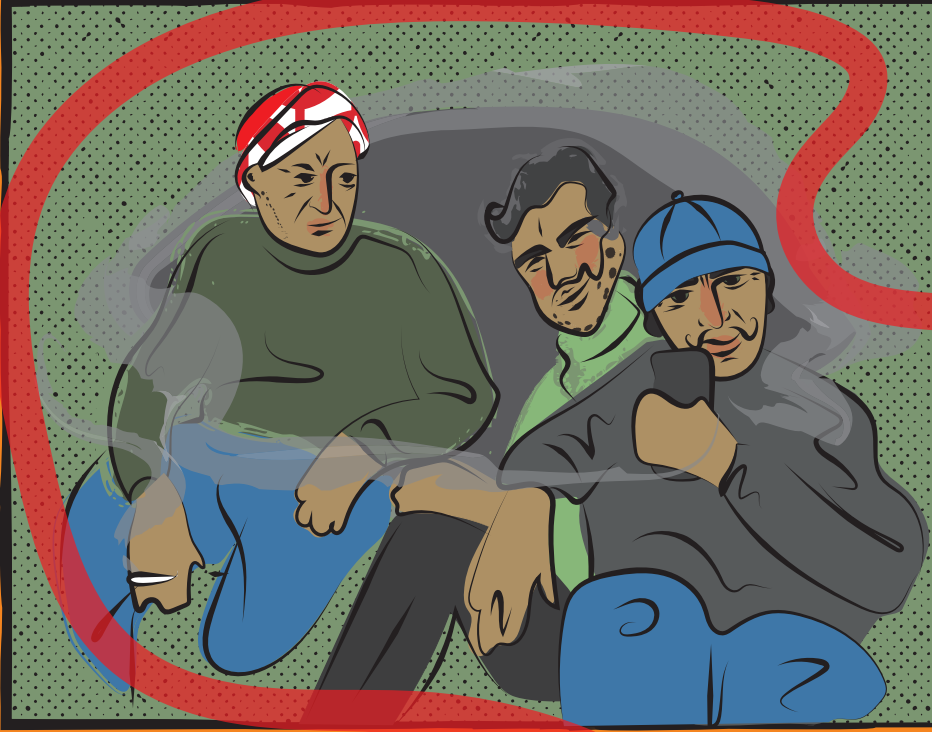

Mohammed 2019 yılında ayda 2.020 TL (244\$) kazanıyordu. Ann ve Shaher'e, ücretsiz ev de dikkate alındığında bunun 'Türkiye'deki Suriyeli bir mülteci için çok iyi bir iş olduğunu söyledi.

Ancak Mohammed hala sadece 'Türkiye'deki yasal asgari ücreti kazanıyor ve sağlık sigortası yok...

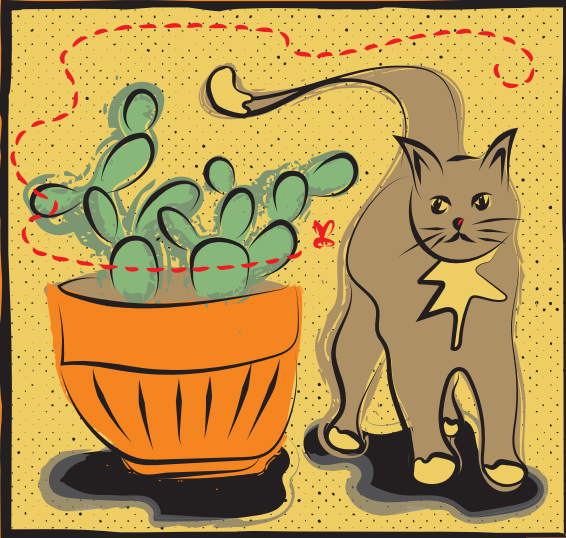
Mohammed'in gelirini zorlaması gerekiyor.
Her ay "güne", Suriye'deki ailesine 100\$ gönderiyor.

Suriye'deki ebeveynleri emekli, ayrıca geride bıraktığı üç erkek kardeşi var.
Pandemiden önce, Mohammed'in kuzeni gönderilen paraları almak için her ay 'Türkiye'den Suriye'ye gidiyordu.

"Ailemle her gün video görüşmesi yapıyorum ...

en kötüsü insanın akrabalarından uzak olması."

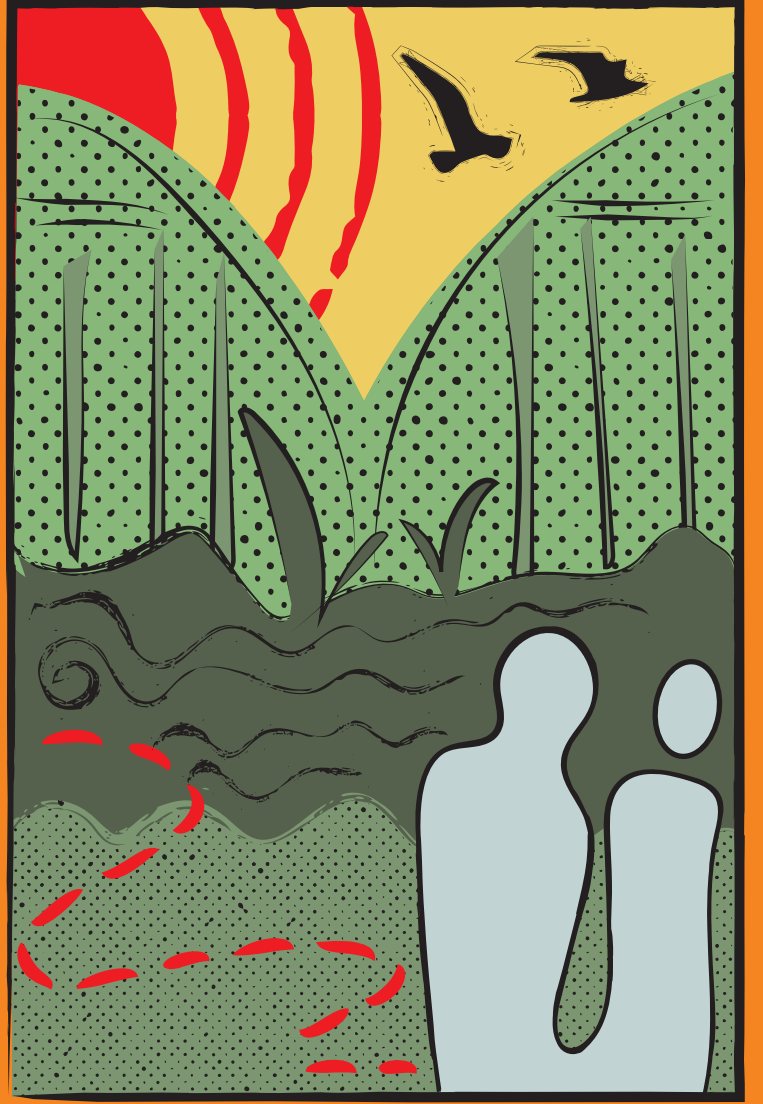

Mohammed ailesini özliyor, ancak ebeveynleri durumun hala çok kötü olduğunu anlattığından Suriye'ye dönmeyi düşünmüyor.

Faisal ve Mohammed'in hikayeleri, yerinden edilmenin Suriyeli mülteciler arasındaki sosyal farklılıkları nasıl derinleştirebileceğini gösteriyor.

Hem Faisal ve hem de Mohammed eğitilmiş bir geçmişe sahip, ancak 'Türkiye'deki sosyo-ekonomik konumları çok farklı.

Faisal 'Türkiye'de ekonomik olanaklara ve vatandaşlığa kavuşmuşken, Mohammed ve ailesinin yukarıya doğru sosyal hareketlilik olanakları hala kısıtlı.

HASAN, 42

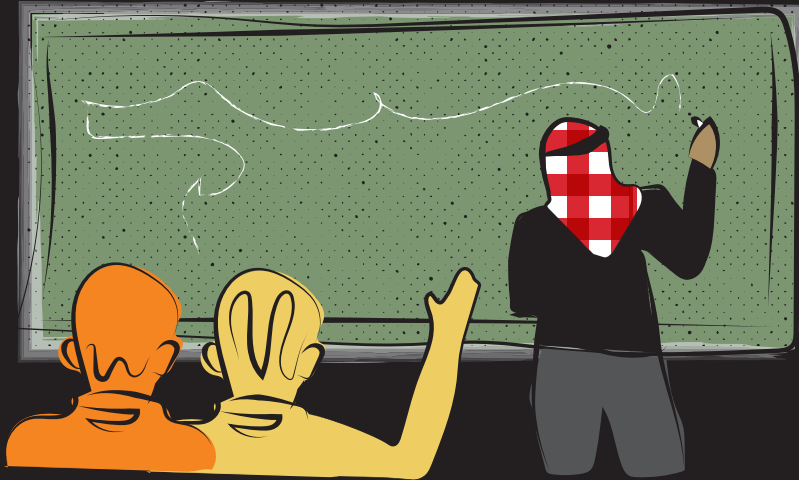
Hane büyüklüğü: 8

Suriye'deki mesleği: Öğretmen ve Çiftçi

Doğum yeri: Halep ilinin Güneyi, Suriye

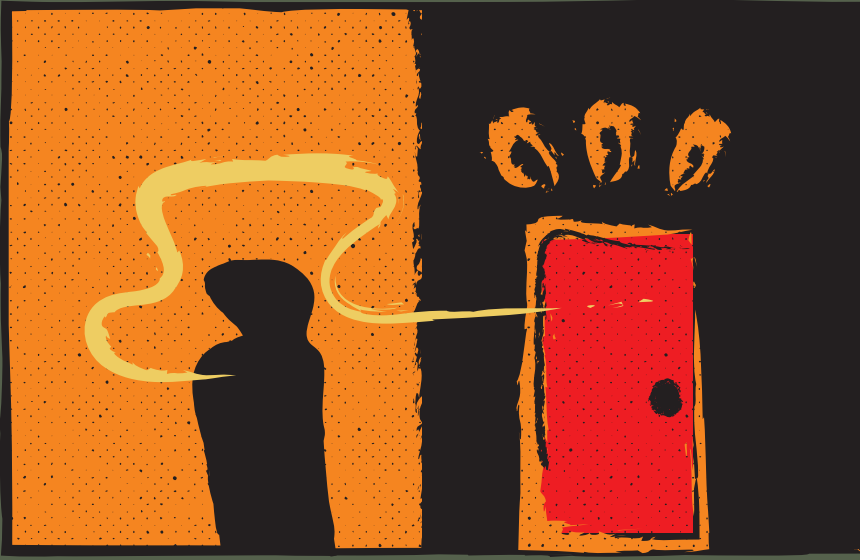
Mevcut konumu: Kab İlyas Kampı, Zahle ilçesi, Lübnan

Hasan
Suriye'deyken
öğretmendi,
ama aynı
zamanda
evinde biraz
çiftçilik de
yapıyordu.

"Ben köy
çocuğuyum
ve
toprağımızı
ekip
bişerim."

Savaş başladığında Hasan'ın ailesi Lübnan'a kaçtı ve Lübnan'ın bereketli Bekaa Vadisinde bulunan Kab İlyas'taki resmi olmayan bir mülteci kampına yerleşti. Kab İlyas Suriye sınırına yakın ve Lübnan vatandaşlarından daha fazla sayıda Suriyeli mülteci barındırıyor.

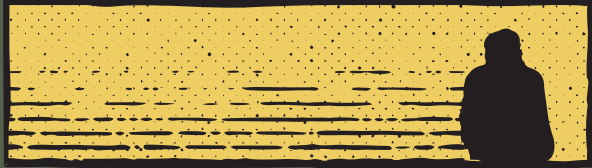

Hasan öğretmen olarak iş bulmayı denedi ama kimse ona iş vermedi. Lübnan okulları, Lübnanlı öğretmenleri işe almayı tercih ediyor.

Sonuçta Hasan tarım sektöründe gündelik işçi olarak çalışmaya başladı.

İlaçları çok pahalı olan engelli bir çocuğu var, dolayısıyla ailesi gelire ihtiyaç duyuyor. BMMYK ve kamptaki diğer STK'lar mültecilere nakit destek sağlıyor, ancak yeterli değil.

Hasan işini bir aracı vasıtasıyla buldu. Tarım aracısı Suriyeli, ama aracının ve Hasan'ın zor bir ilişkisi var.

Hasan çalışmaya başlamadan önce, daha yüksek bir ücret söz verilmişti.

Ancak Hasan ve aracı arasında sadece sözlü bir anlaşma var, bu yüzden yapabileceği pek bir şey yok...

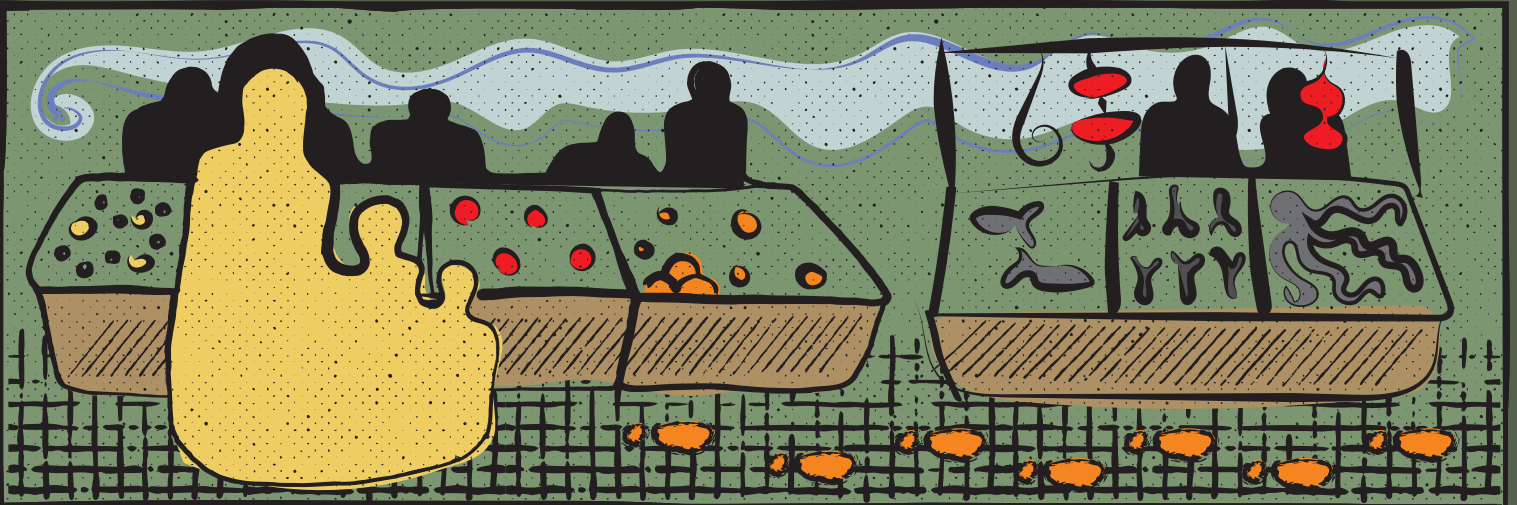
Hasan, kampta yaşıyan diğeri Suriyeli işçilerle birlikte işe bir traktörle gidiyor.

Hasan'ın işteki sorumlulukları mevsime göre değişiyor. Kış aylarında kavun topluyor ve bir kamyonun arkasına yüklüyor.

Diğeri günlerde, tarlaları kış aylarında dinlenmeye hazırlamak için bir kesek kırma makinesi kullanıyor.

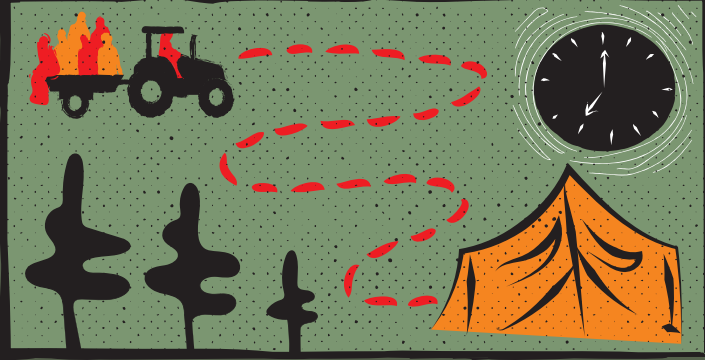

Çiftlikte üretilen mahsullerin bir kısmı, Şam'daki büyük bir pazara gidiyor. Hasan, kendisi vatanına gidemezken ürettiği meyvelerin gidebilmesinin ne kadar garip olduğunu düşünüyor...

Hasan Suriyeliler ve Lübnanlılar ile birlikte çalışıyor,
ama bu iki grup arasındaki ilişkiler gergin.
Pandemi nedeniyle daha az iş var ve Lübnanlı işçilerin
bazıları Suriyelileri işlerini ellerinden almakla suçluyor.
Lübnanlı bir işçi bir tartışma sırasında Hasan'a vurmuş, ama
Hasan işverene şikayet etmekten korkmuş.

Hasan işini bitirdiğinde, akşam 7'deki sokağa çıkma yasağından önce kampa dönmesi gerekiyor. Lübnan hükümeti, COVID-19'un yayılmasını önlemek amacıyla, resmi olmayan çadır yerleşimlerindeki Suriyeli mülteciler için seyahat kısıtlamaları ve sokağa çıkma yasakları getirmiş.

Hasan kampta çocuklara gönüllü öğretmenlik yapıyor. Küçük bir okul kurmuş ve çocuklara ödevlerinde yardımcı oluyor.

Ekibimiz Hasan'a öğretmenlikten tam zamanlı tarım işçiliğine geçişin nasıl olduğunu sordu. Diyor ki...

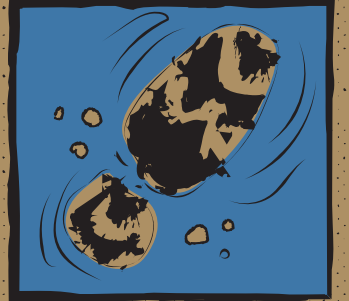

"Bu alanda çalışacağımı düşünmezdim, ama kendimle gurur duyuyorum. Zor zamanlar geçirmemize rağmen engellerin üstesinden geldim. Bu iş benim için bir kusur değil, çünkü Lübnan'da aileme bakmama olanak veriyor."

SONUŞ OLARAK...

Shaher, ülke içinde yerlerinden edilmiş Suriyelilere tarım eğitimleri vermek için Mart 2021'de kuzeybatı Suriye'ye gitti.

COVID-19 pandemisi nedeniyle birçok akademik araştırmanın uzaktan yürütülmesine rağmen, Shaher bu araştırmada yer alan kişilerin ve yerlerin çoğunu ziyaret etti.

Bu, bizim için özellikle kırsal ve çatışmalardan etkilenen toplumlarda tüm çalışmaların uzaktan yapılamayacağını gösteren önemli bir hatırlatma oldu.

Suriyeli meslektaşlarımız için, bu araştırma projesi son derece kişisel.

SHAHER'İN
ANNESİ

Son seyahati sırasında Dr. Shaher savaş nedeniyle şu anda bir kampta yaşayan ve beş yıldan fazla bir süredir görmediği annesiyle buluştu.

Bu grafik romanın yayınlandığı 2021 bahar ayları, geçmişteki iki acı dönüm noktasını hatırlatıyor: 15 Mart 2011'de, Şam sokaklarındaki büyük hükümet karşıtı protestolar, Suriye'deki çatışmaların başlangıcını haber veriyordu. Bundan on yıl sonra çoğu, komşu Orta Doğu ülkelerinde olmak üzere 6,6 milyon Suriyeli mülteci olarak yaşıyor ve 6,7 milyon kişi ülke içinde yerlerinden edilmiş durumda. 11 Mart 2020'de ise, Dünya Sağlık Örgütü COVID-19'un bir salgın olduğunu ilan etti.

Yerlerinden edilmiş olarak geçirdikleri on yılın ardından, bu sayfalarda yer alan kişilerin çoğu hala Suriye'ye komşu ülkelerde yasal bir belirsizlik içinde, çok az insani yardım alarak yaşıyor ve kayıt dışı ekonomide geçinmeye çalışıyor. Bu kişilerin tarım sektöründe, çoğu kez uzak kırsal bölgelerdeki hayatta kalma çabaları, ev sahibi ülkelerin yetkili makamlarının ve insani yardım kuruluşlarının gözlerinden kaçabilir, ama bölgedeki meyve bahçelerinde, tarlalarda ve seralarda izler bırakıyor. Pandemi sırasında, yerlerinden edilmiş Suriyeliler, diğer göçmenler ve mevsimlik işçiler ile birlikte ev sahibi toplum için yiyecek üretiyor; pek göze çarpıyor olabilirler, ama zorlu çalışmalarının ürünleri tüm Orta Doğu'da süpermarketlerde ve insanların tabaklarında.

Pandemiye ve devam eden çatışmalara rağmen, Suriyeliler hayatlarını yeniden kurmakla meşgul. Bu grafik romanda, şiddetli krizler ve yerlerinden edildikleri uzun süreler boyunca birbirlerini destekleyen Suriyeli ailelerin ve toplumların mücadelesine ve aynı zamanda direncine dair hikayeler anlattık.

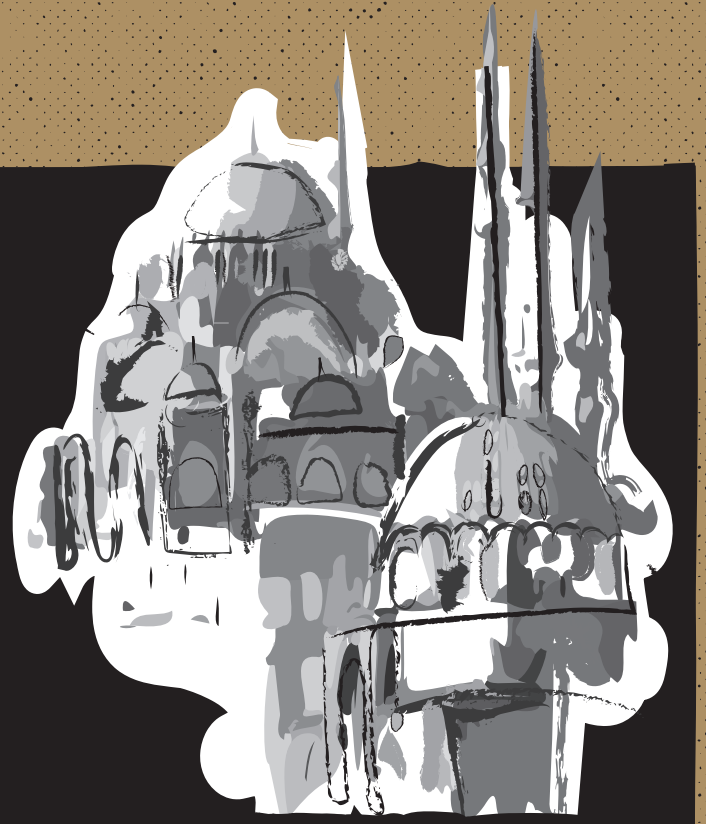
Pandeminin geri kalanında ve sonrasında, yerel ve toplum temelli düzelme ve yenilenme yaklaşımlarının tamamlayıcısı, Suriyelilerin kendileri olacak.

ONE HEALTH FIELD AĞI HAKKINDA

"Karantinada Göçmen Emeği" projesi ve bu grafik roman, One Health FIELD Ağı'nın üyeleri tarafından hazırlanmıştır...

One Health FIELD Ağı araştırmacılardan, kalkınma uzmanlarından ve sanatçılardan oluşan çok disiplinli bir iş birliğidir. 2019 yılında Edinburgh Üniversitesinde Profesör Lisa Boden tarafından kurulan ekibimiz farklı arka planlara ve uzmanlıklara sahiptir.

Aramızda veteriner epidemiyologlar ve halk sağlığı uzmanları, sosyal antropologlar, tarım bilimciler, görsel ve işitsel sanatçılar, klinik psikologlar, çevre bilimciler ve daha fazlası var.

Ekibimiz tüm dünyaya yayılmış durumda; çekirdek ekibimiz İskoçya'nın Edinburgh kentinde ve Almanya, Türkiye, Ürdün, Lübnan, kuzeybatı Suriye ve Irak Kürdistanı'nda araştırmacı meslektaşlarımız var.

Misyonumuz, hassas ve çatışmalardan etkilenen ülkelerde gıda sisteminin dirençliliğini arttırarak ve sürdürülebilir kalkınmayı destekleyerek, gıda güvenliğine yönelik tehditlere karşı uzun vadeli hazır oluşu geliştirerek One Health (Tek Sağlık) hedefine ulaşmaktır. Çalışmalarımız, Suriye'ye ve çevresine odaklanan bir dizi proje ile başlamıştır.

Çalışmalarımızın tümü, risk altındaki akademisyenler için tutunacak bir dal sağlayan bir İngiliz STK olan Council for At-Risk Academics (Cara) tarafından desteklenen Suriyeli akademisyenler ile ortak şekilde yürütülmektedir.

